STRIP KIOSK

nr 11

juni 2022

100 JAAR MARC SLEEN

OP HET EILAND AMORAS

F.J. HERMAN
de mysterieuze medewerker

DUPUIS-ALBUMS 1959

Reddy Kilowatt

MARC SLEEN kalender 1949

DE LOMBARD COLLECTIE

Meneerke Peeters

KLEINE BOEKJES, GROTE MANNEN

't Vlaams Stripcentrum

Sfinx en Fenix zijn niet te stoppen!

met nieuwe titels van onder andere Hurey en Dino Attanasio

Alle informatie op de website:
www.vlaamsstripcentrum.be

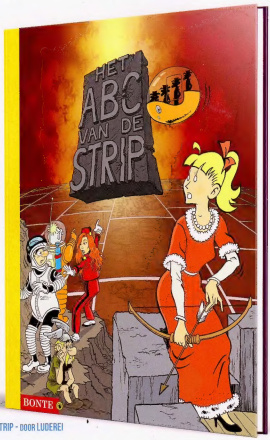

ABC VAN DE STRIP - DOOR LUDEREI
HC € 19,95
ISBN 9789464009347

STRIP KIOSK

STRIPKIOSK
Nummer 11
juni 2022

HOOFDREDACTIE
Peter Van Hooydonck

WERKTEN BOVENDIEN MEE AAN DIT NUMMER
Bart Beernaerts
Joppe Broeckhoven
Rudy Claessen
Roger Decadt
Marc de Lint
Yves Kerremans
Bert Matla
Philippe Mouvet
Geert Ollieuz
Roger Philippot
Rudi Roelandts
Jean Smits
Theo Temming
Michael van Hartskamp
Sascha Van Laeken

OPMAAK
Sem Laerenbergh

OMSLAG TEKENING
Marc Sleen

AUTEURSRECHTEN
Afbeeldingen Marc Sleen
© Stichting Marc Sleen
www.marc-sleen.be
Afbeeldingen Willy Vandersteen
Copyright © Standaard uitgeverij
en de Erven Vandersteen
Overname van artikels of illustraties, zelfs gedeeltelijk, is niet toegelaten zonder uitdrukkelijke en schriftelijke toestemming van de uitgever. Copyright van afbeeldingen of foto's berust bij de diverse auteurs en uitgeverijen

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER
Frank Bogaerts
Gaspar Verreyckenstraat 6,
2610 Wilrijk

OPLAGE
750 exemplaren

WWW.VLAAMSSTRIPCENTRUM.BE
info@vlaamsstripcentrum.be

We hebben er wat moeten aan wennen, aan het opvallende kleurtje van de cover van dit nummer, maar mijn vrouw vond het wel mooi, wie ben ik dan om ze tegen te spreken. Van oudsher grootgebracht met de leuze: de inhoud telt, niet de vorm!
Ik mag dus hopen dat de inhoud u opnieuw zal bevallen? De reacties op het uitgebreide artikel over Rikki en Wiske waren nogal enthousiast, dus heb ik er meteen een vervolg aan gebreid. Met *Op het Eiland Amoras* stappen we nu echt het universum van Suske en Wiske binnen.

Dit jaar vieren we uitgebreid de 100ste verjaardag van de geboorte van Marc Sleen, de geestelijke vader van Nero en co., alsook van Piet Fluwijn en Bolleke, De Lustige Kapoentjes, Oktaaf Keunink en zovele andere creaties die de jeugd van verschillende generaties hebben gekleurd. Sleen was ook een begenadigd cartoonist en illustrator. Yves pakt weer uit met een prachtig, onbekend document: een geïllustreerde kalender voor het jaar 1949.

Verder een nieuwe aflevering in het feuilleton van de Lombard collectie, deze reeks nadert stilaan het einde. Een nostalgisch artikel over stripgerelateerde sleutelhangers, met kleine boekjes over grote mannen. In die andere bijdrage van Philippe wordt de schijnwerper gezet op een vertrouwd figuurtje van Amerikaanse origine: de flitsende Reddy Kilowatt!

Pil is ook weer van de partij en in de rubriek *Focus op...* hebben we het voor één keer over een gebrek aan albums, in plaats van over de uitmuntende kwaliteit van een of ander album.

Nog meer focus leggen we op een mysterieuze medewerker van Willy Vandersteen: François-Joseph Herman, een jonge kerel waarover nauwelijks iets geweten is, maar die toch essentieel werk heeft verzet ten huize Vandersteen. Ook het premium-album van dit jaar staat in het teken van zijn werk.

Geniet ervan!

Peter Van Hooydonck
Hoofredacteur

PREMIUM ALBUM 2022

De avonturen van Franjo, eenvoudige koejongen verschenen in het blad *Héroïc-albums* en zouden wellicht in de vergeethoek terecht zijn gekomen, mochten ze niet getekend zijn door Vandersteens eerste, echte medewerker, François-Joseph Herman. Dat Herman af en toe leentjebuur speelde bij zijn broodheer, mag blijken uit de tekenplaten.

Deel 2

De avonturen van Suske en Wiske: Op het eiland Amoras

Kerstmis 1945 zal voor het gezin Vandersteen naast het feest van de Vrede ook wel het feest van de Hoop geweest zijn. Hoop dat Vandersteens droom om als zelfstandig tekenaar zijn gezin van vier te kunnen onderhouden, in vervulling zou kunnen gaan. Deze hoop leek wel gegrond: zijn tekenwerk werd gretig afgenomen. In december 1945 eindigde de strip van Rikki en Wiske, en stond Vandersteen klaar met een nieuw vervolgverhaal, met een dagelijkse portie humor gebald in twee strookjes.

Door Peter Van Hooydonck

Met dank aan Michael van Hartskamp

De avonturen van Suske en Wiske: Op het eiland Amoras

Het verhaal startte in de krant *De Nieuwe Standaard* van 19 december 1945, met een aankondiging. Reeds van bij deze aankondigingsstrookjes van het eerste echte Suske en Wiske-verhaal, werden enkele fundamentele keuzes gemaakt. Rikki, één van de smaakmakers van het vorige verhaal, werd weggestuurd om aan te schuiven voor een rantsoeneringsbon voor schoenen, een niet ongewone bezigheid in de nasleep van de oorlog, waar schaarste op de markt heerste. Ingenieur Wargaren werd zonder commentaar vervangen door ene professor Barabas, waarvan de naam reeds gebruikt werd in de debuutstrips van Vandersteen voor *De Dag*. Deze ludieke Willy-Wortel-van-de-lage-landen zou later model staan voor andere professoren van Vlaamse stripverhalen, waarvan professor Kumulus uit *Piet Pienter en Bert Bibber* en professor Gobelijn uit *Jommeke*, de bekendste zijn. In dit eerste verhaal was professor Barabas een ietwat labiel personage dat zich nogal eens liet verleiden door de aardse geneugten. In latere verhalen evolueerde hij naar een plichtsbewuste en standvastige wetenschappelijke autoriteit. Dé nieuwe figuur Suske en zijn voorvader Sus Antigoon werden meteen voorgesteld.

Het gebruik van aankondigingsstroken om een nieuw verhaal in te leiden, was een nieuw concept. Bijna alle volgende verhalen zouden op die manier ingeleid worden, een traditie in het Vlaamse stripland, want ook Marc Sleen, Pom, Jef Nys en Merho zouden dit blijven doen. Meestal werden de hoofdfiguren voorgesteld, werd de algemene draad van het verhaal toegelicht of werd de lezer nieuwsgierig gemaakt.

In diverse interviews heeft Vandersteen aangegeven dat hij in *Op het Eiland Amoras* zijn *draai* had gevonden. De strip start in Doel, op de Antwerpse linkeroever met een lieflijk prentje waar Wiske en tante Sidonie aan de Scheldeoever zitten.

U VRAAGT ZICH MISSCHIEN AF WAAROM RIKKI HET OPEEN LOOPEN ZET. NU WE MET EEN NIEUWE REEKS AVONTUREN BEGINNEN?
WEL, HIJ MOEST DAAN AANSCHUIVEN VOOR EEN SCHOENBON, EN WE HEBBEN HEM DUS MOETEN VERVANGEN
DOOR SUSKE.
DE AVONTUREN VAN SUSKE EN WISKE OP HET EILAND AMORAS
EN HIERNAAST KUNT U DAN KENNIS MAKEN MET DE HOOFDFIGUREN ONZER NIEUWE REEKS.
WISKE
SUSKE
TANTE SIDONIE
PROFESSOR BARABAS
SUS ANTIGOON HET SPOOK
INWONER VAN AMORAS.

De aankondigingsstrookjes van Op het Eiland Amoras *verschenen in* De Nieuwe Standaard *van 19 december 1945*

DE EERSTE SUSKE & WISKE-VERHALEN

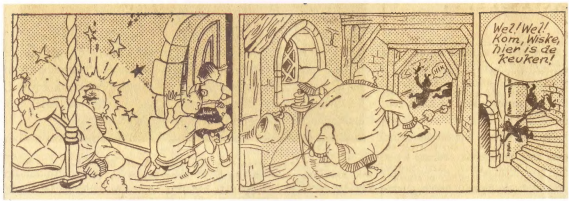

Ronde tekstballonnen, diepteperspectief en dynamiek, het verschil met Rikki en Wiske is groot (krantenversie, 1946)

Sidonie is aan het breien, net zoals ze dat deed bij de aanvang van Rikki en Wiske, en Wiske is krabben aan het vangen, wat toen een geliefkoosde bezigheid was voor jonge kinderen, vooral in Doel én in het daar tegenover liggende Lillo. Meteen wordt duidelijk dat Vandersteen een stijlverandering heeft doorgevoerd. De prentjes zijn "voller", zijn veel minder houterig, hebben meer dynamiek en perspectief in zich. De tekstballonnetjes volgen dezelfde tendens: ronder en zwieriger. Naargelang het verhaal vordert, merken we ook meer coherentie in de verhaalstructuur.

Op *het Eiland Amoras* baadt helemaal in de sfeer van de naoorlogse situatie in België. De verwijzingen naar actuele toestanden zijn legio: de voedselschaarste, het gebruik van ersatz-producten zoals eierpoeder, de invoering van de Amerikaanse kauwgom, de repressie,... ook verwijzingen naar de actuele politiek.

Wiske krijgt een golf Scheldewater over zich en merkt dat deze een oude kruik aan land heeft geworpen. Ze gooit ze nonchalant weg, recht in de emmer krabben, die het nodig vinden in tante Sidonie's neus te knappen. Op haar beurt werpt Sidonie de vaas weg, recht op het hoofd van een kale man met baard en een dik buikje. Wiske vraagt de kruik beleefd terug en 's avonds staat ze op het buffet. De kale man wordt voorgesteld aan het lezerspubliek: het is professor Barabas, die blijkbaar aan slaapwandelen lijdt, want 's nachts loopt hij naar het huis van tante Sidonie. Hij gaat het huis binnen en wil de vaas meenemen, maar de kat slaat alarm. Tante en Wiske achtervolgen hem, maar kunnen niet beletten dat hij van het dak valt. Iedereen is nu wakker en de prof legt stotterend uit dat hij de vaas wil gebruiken voor een test. Hij vraagt onze vrienden hem te vergezellen en stelt hen gerust: hij stottert alleen maar als hij praat! We maken dan kennis met de oerversie van de Teletijdmachine. Het

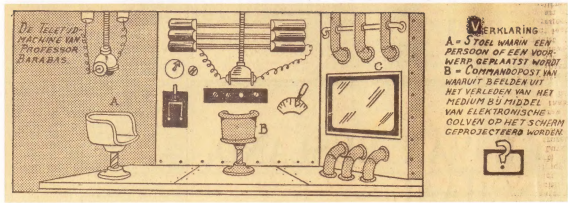
DE TELETIJDMACHINE VAN PROFESSOR BARABAS
A
B
C
VERKLARING
A = 3 JAAR WARM EEN PERSOON OF EEN VOORWERP GEPLAATST WORDT
B = COMMANDOPOST VAN WAARUIT BEELDEN UIT HET VERLEDEN VAN HET MEDIUM BIJ MIDDEL VAN ELEKTRONISCHE GOLVEN OP HET SCHERM GEPROJECTEERD WORDEN.

De eerste versie van de Teletijdmachine, nog zonder de cabine waar je plaats in kon nemen (krantenversie, 1946)

De Gironef vertoont veel gelijkenissen met de beruchte atoombom die in 1945 werd gebruikt boven Hiroshima (krantenversie, 1946)

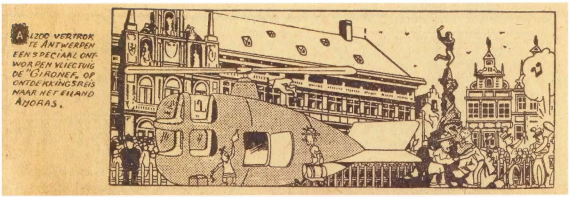

is een toestel dat beelden uit het verleden kan ophalen van een persoon of een voorwerp. Over de kruik leren ze dat iemand die in het verleden met een galjoen schipbreuk heeft geleden, er een perkament in heeft gestoken. Het ongeduldige Wiske wil de film sneller doen gaan en haalt een hefboom over, maar doet de machine exploderen. Ze gooien snel de vaas kapot en het perkament vertelt hen dat Kapitein Sus Antigoon in 1541 averij heeft gehad met het galjoen de *Antwerpia*. De naam Sus was de roepnaam van Vandersteens vader Francis.

Professor Barabas schudt de hand van de Antwerpse burgemeester Camille Huysmans

De kapitein doopte het eiland waar hij aanspoelde, Amoras, en werd er koning van. Onze vrienden besluiten deze oude beschaving op te zoeken. Ze zetten zich in tropenkledij en op de Antwerpse Grote Markt rusten ze de Gironef uit, een andere uitvinding van Barabas, een soort logge helikopter in de vorm van de eerste atoombommen. Deze kruising tussen vliegtuig en helikopter had Vandersteen eerst uitgesneden uit een grote biet vooraleer hem aan het papier toe te vertrouwen. Dit toestel zou uitgroeien tot een terugkerend element in het arsenaal beschikbare toestellen van Barabas.

De Antwerpse burgemeester Camille Huysmans (1871-1968) wenst hen veel geluk, en een fanfare begeleidt hun vertrek. Het is opvallend met welke zin voor detail Willy Vandersteen de huizen en het stadhuis aan de Grote Markt tekent. De Gironef stijgt statig op, maar Wiske valt er natuurlijk uit, recht in de mond van een grote bombardon. Ze rent via de trappen naar de top van de kathedraal en klimt op het haantje, waar het toestel haar makkelijk kan oppikken. In die tijd kon je nog een ticket kopen om de draaitrap van de kathedraal te bestijgen, en zo bovenop de 123 meter hoge toren te geraken.

De eerste kennismaking met het tropische eiland Amoras, (krantenversie)

De Avonturen van Suske en Wiske op het eiland Amoras door W. Vandersteen (49-50)
EINDELIJK HEEFT ONS BRIETAL AMORAS BEREIKT. TE MIDDEN VAN EEN TROPISCHEN PLANTENGROEI LIET EEN OHNIEMAND SPOED, DOOR DE VLAMBREUKEN VAN DE "ANTWERPIA, 100 JAAR GELEDEN GESTICHT. BUITEN DE SCHOONEN LIGGEN NEDERIGE HUTTEN ONDER DE WUIVENDE PALMEN VERSPREID.

De trip verloopt aanvankelijk rustig, totdat Sidonie aan het stuur zit en een knop indrukt die de Gironef doet tuimelen. Achterin krijgt Barabas een soepterrine over zich en zit Wiske onder het eierpoeder, één van die *ersatz*-voedingsmiddelen die vanuit Amerika werden geïmporteerd. Boven de open zee wil Wiske Schalulleke een bad geven en gooit een emmer in het water, recht op het hoofd van Neptunus! 's Nachts breekt er een storm los, en loopt de Gironef schade op: de schroef is geblokkeerd wat tante Sidonie doet zeggen: "*Ja, dat ken ik, Professor. Zo gelijk mijn geld op de Bank. Maar zo gemakkelijk krijgt ge dat niet los, hoor!*" Een opmerking over het geblokkeerde geld op de Belgische bankrekeningen in het kader van de Operatie Gutt, genoemd naar Camille Gutt (1884-1971), de minister van financiën die een grootscheepse geldsaneringsactie op touw zette waarbij de Belgen niet grenzeloos over hun geld konden beschikken.

Wanneer ze aankomen in de Stille Zuidzee worden de kleine eilandjes geïnspecteerd op zoek naar sporen van de Amoras-beschaving. Ze landen op een eiland om er de nacht door te brengen. Professor Barabas gaat weer aan het slaapwandelen, maar Wiske en Sidonie volgen hem. Ze komen aan een boom die met een zakdoek is gebonden, en Wiske heeft meteen door dat Barabas daar tegenaan is gelopen, maar de boom heeft verbonden in plaats van zijn hoofd. Deze gag heeft Vandersteen eerder gebruikt in één van zijn oudste strips: de gag van *Kitty Inno*, die in het blad *Entre Nous* van oktober 1941 stond. Hij hergebruikte ze in de reeks *Bert de Lustige Trekker*, in het blad *De Rakker* uit 1944. Ze vinden professor Barabas met een bloemenkrans rond de nek, dansend op exotische muziektonen. Hij draagt ook een short met bloemmotief, een motief dat Willy Vandersteen in zijn oudste strips voortdurend gebruikte in gordijnen, badjassen, enz. De inboorlingen tonen een houten bord aan een boom, met een boodschap van Sus Antigoon, gedateerd 11 oktober 1541. Deze datum is een schoonheidsfoutje van Vandersteen, want hij valt na de stranding op Amoras. Ze zijn duidelijk op het juiste spoor en trekken verder, hoewel Barabas ernstig nadenkt om op het paradijselijke eiland te blijven. Maar tante Sidonie sleurt hem mee in de Gironef, zeggende: "*Op Amoras zullen de mensen ook niet helemaal beschaafd zijn, dus is er veel kans dat ze er ook nog erg vriendelijk zijn.*"

Links op de foto, de Belgische minister Camille Gutt

Eindelijk is het zover. Het eiland Amoras is in zicht, het is duidelijk herkenbaar aan de kronkelige Middeleeuwse bouwstijl van de huisjes, met scheefgezakte daken en kromme muren, dit alles omgeven door tropische vegetatie. De graatmagere bevolking op het platteland wuift hen gemoedelijk toe, maar de dikkere stadsbewoners stellen zich vijandig op en beschieten hen zelfs met kanonskogels. Eén van die kogels treft de Gironef die tollend neerstort. Wiske valt uit het toestel in het water, maar wordt ter hulp gesneld door het nieuwe personage dat

PLONS!
Bij Sus Antigoon! Daar verdrinkt iemand!
PLONS!
Er zijn toch menschen die nooit kunnen doen!
KLOTOR!
Als 't hier nog lang zoo tiert, ik tel 'm beet, en 't droge brengen!
BLUB
BLUB
BLUB
Hij leeft nog! Maar is dat nu het eigenaardige zijn hart of het klotsen van het water in zijn buikje?
Wa moet en hulp halen, schatje kleine, gaan tot aan den dieren SEEFHOEK toe!
SEEFHOEK VOORUIT!
GRRRR!!
KRAK

De eerste ontmoeting tussen Suske en Wiske op het eiland Amoras (krantenversie, 1946)

we herkennen van de aankondigingsstroken, zij het in sterk aangepaste vorm: het is Suske! In al zijn enthousiasme springt Suske in het water maar stoot zijn hoofd aan een steen, en blijft bewusteloos liggen. Onderwater wuift Wiske hem met een doek toe, om hem bij zijn positieven te brengen. Dit is pure Vandersteen: hij laat de personages hun gewone handelingen onder water verderzetten, net alsof het water er niet is! Wiske brengt hem op het droge en spreekt dan ongewild de historische woorden *Seefhoek Vooruit!* Suske veert op, ontvlamt en vliegt als een gek op een boom die het onder zijn geweld begeeft. Voor deze slogan heeft Vandersteen zich wellicht geïnspireerd op de carnavalsvereniging met dezelfde naam, die in de jaren '30 actief was in de gelijknamige Antwerpse wijk.

Seefhoek Vooruit! Een carnavalsvereniging uit 1933.

Dan vindt de historische kennismaking plaats tussen de twee personages die hun naam aan de serie geven, en dat al meer dan 75 jaar doen. Suske blijkt de laatste nazaat van Sus Antigoon en behoort tot de clan van de Mageren: hij vertelt dat Amoras gebukt gaat onder een tweestrijd tussen de Vetten en de Mageren. De Vetten wonen in de stad en heersen over het eiland. De Mageren wonen op het platteland en worden uitgebuit. De Vetten staan onder leiding van de hardvochtige Jef Blaaskop. Dit gegeven heeft Vandersteen waarschijnlijk als jongeling gelezen in het boek *Pieter Brueghel, zoo heb ik u uit uwe werken geroken* van Felix Timmermans (eerste druk, 1927). Timmermans had zijn mosterd gehaald bij de gravures van Pieter Brueghel, *De Vette Keuken* en *De Magere Keuken*. Ook de naam Blaaskop komt in die roman voor. Voor de grafische vormgeving van enkele passages heeft Vandersteen zich rechtstreeks tot Brueghel gewend. Het volstaat de gravures te bekijken van de Vette en de Magere Keuken.

In de stad leveren tante Sidonie en professor Barabas slag met de Vetten. Zij stellen zich op bij het standbeeld van Sus Antigoon waarop de tekst staat: *Hij leerde zijn volk eten...maar dronk zich dood*, doch moeten het onderspit delven tegen een overmacht. Ze worden voorgeleid bij Jef Blaaskop en leggen uit dat ze van Antwerpen komen en dat de beschaving daar meer geëvoluëerd is. Blaaskop laat zich niet onbetuigd en zegt fijntjes: "*Zoo! zoo! Ik heb nog geen concentratiekampen, zoover... is de beschaving hier nog niet!*"

Sidonie en Barabas worden opgesloten in de kelders van het Steen. Intussen proberen Suske en Wiske de stad binnen te dringen, eerst door mee te gaan met een kudde schapen, daarna door een tunnel te graven onder de stadsmuur. Ze komen aan in de kelders van het Steen en horen plots een hikkende stem uit de muur komen. De kinderen schrikken zich een hoedje en verstoppen zich in het gegraven gat. Suske heeft niet de moed om het op te nemen tegen al die geheimzinnigheid en Wiske probeert met succes

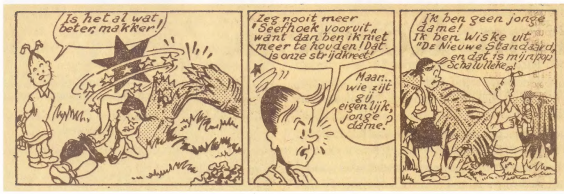
Is het al wat beter, makker!
Zes nooit meer 'Seefhoek vooruit' want dan ben ik niet meer te houden! Dat is onze strijdkreet!
Naam... wie zijt gij eigenlijk, jonge dame?
Ik ben geen jonge dame! Ik ben Wiske uit "De Nieuwe Standaard" en dat is mijn pop Schuilleke!

De historische kennismaking tussen Suske en Wiske (krantenversie, 1946)

Suske ontmoet het sympathieke spook van zijn voorvader (krantenversie, 1946)

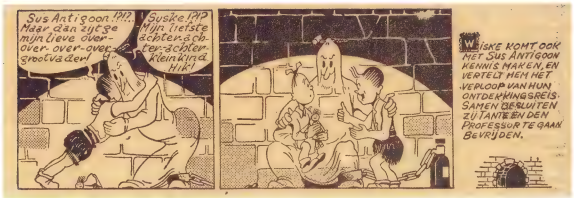
Sus Antigoon !!!?
Maar dan zijt ge mijn lieve over-over-over-overgrootvader!
Suske !!!? Mijn laatste achtenszestigste-achtergrootvaderke !!!
WISKE KOMT OOK MET SUS ANTIGOON KENNIS MAKEN EN VERTELT HEM HET VERLOOP VAN HUN ONTDEKKINGSREIS. SAMEN BERUIMEN ZIJ TANTE EN DEN PROFESSOR TE GAAN BEVRIJDEN.

zijn strijdkreet *Seefhoek vooruit!* Dan maakt Suske kennis met het spook van zijn over-over-over-overgrootvader Sus Antigoon, dat gedoemd is met een fles aan een ketting rond te zwerven. Het spook is meteen gewonnen voor de zaak van de mageren en zal eerst Sidonie en Barabas bevrijden. Wanneer de compagnie volledig is, beramen ze een plan om Jef Blaaskop van de troon te stoten. De torenklok slaat echter één uur en het spook moet verdwijnen tot de volgende dag. De vier vrienden overmeesteren makkelijk hun cipiers en ontvluchten het Steen via dezelfde gang die Suske heeft gegraven. Alleen professor Barabas' dikke buik raakt er niet door, en hij valt opnieuw ten prooi van de Vetten.

Sidonie en de kinderen reppen zich naar de hut van Suske, waar een eerste vergadering plaatsvindt met een delegatie van de Mageren. Een slechtziende, een kreupele en nog een derde Magere treden binnen en beslissen een opstand te organiseren. Plots heeft één van de samenzweerders iets geroken: een afgekloven been in de hoek van de hut. En gevecht voor het been ontspint zich en Sidonie moet tussenbeide komen. Zij wijst erop dat ze eensgezind moeten blijven, zo niet zullen de Vetten profiteren van hun onderlinge twisten. Deze scène is duidelijk geïnspireerd op de gravure van *De Magere keuken* van Pieter Brueghel de Oude.

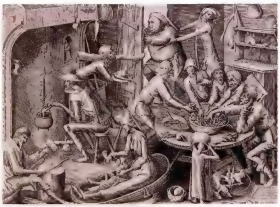

Suske en Wiske zullen de stad weer binnendringen en het Jef Blaaskop lastig maken. Sidonie zal intussen de opstand organiseren. De kinderen beklimmen de toren met een touw en kunnen nog net door een raam binnenduiken vooraleer een Vette het touw doorsnijdt. Met een list lokken ze de soldaten naar de torenkamer en dalen met een touw naar beneden. Wanneer Suske merkt

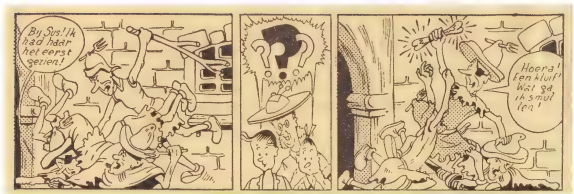

Het gevecht van de Mageren voor een been. Geïnspireerd op de gravure van Brueghel, de Magere Keuken (krantenversie, 1946).

dat Wiske het touw nergens heeft vastgemaakt, antwoordt zij: "*Heu, doe of ge het niet ziet*", maar dat belet niet dat ze naar beneden vallen, recht in twee vaten wijn, waardoor Wiske een stuk in haar kraag heeft. De kinderen dringen de kamer binnen van de slapende Jef Blaaskop, stellen een oorlogsverklaring op en hangen deze aan zijn bed. Wiske toetert echter dronken op een hoorn en Jef wordt wakker. Hij bemerkt beide kinderen en zegt hen verder te willen slapen. Enige seconden later schiet hij wakker en begrijpt dan pas de ernst van de situatie. Dit soort van gags heeft Vandersteen later in zijn verhalen heel vaak toegepast op Lambik, die ook enige tijd nodig had om zich van gevaar te vergewissen.

Jef Blaaskop blijkt nog kwiek te zijn en achtervolgt de kinderen. Een stevige nies van de leider van de Vetten doet hen in een kist belanden, waar Blaaskop een stevig slot op doet. De volgende dag ontwaakt Blaaskop en is in een lyrische bui. Hij geeft de opdracht een groot feestmaal te organiseren en een brandstapel op te richten om professor Barabas te roosteren. Die dag feesten de Vetten er op los. De tafel is voorzien van overvloedige spijzen en drank en iedereen eet zich een ongeluk. Voor deze scène heeft Vandersteen inspiratie gehaald bij de gravure *De Vette Keuken* van Pieter Brueghel.

Tegen de avond begeeft Jef Blaaskop zich naar de brandstapel waarop de ongelukkige Barabas op zijn terechtstelling wacht. Het is Blaaskop zelf die de fakkel aan het hout brengt, maar een regenbui verhindert dat de brandstapel vuur vat. Blaaskop zet echter door en plaatst een paraplu boven de professor en de houtstapel, en niets lijkt Barabas nog te kunnen redden.

Het spook Sus Antigoon heeft echter ook niet stil gezeten. Het heeft Suske en Wiske bevrijd uit de koffer en vliegt met de kinderen op zijn rug naar de wapenkamer en ze maken er een kanon buit. Met enkele welgerichte schoten wordt de paal, waar de professor aan gebonden is, neergehaald. Hij kan zich bevrijden en richt zich nu woedend op de overmacht van de Vetten. Sus Antigoon en de kinderen nemen een voorraad kogels mee en vliegen als een bombardementsvliegtuig over de stellingen van de verraderlijke tegenstanders. Een kanonskogel knalt echter de fles van het spook kapot en hij moet verdwijnen naar het rijk van de geesten. Suske en Wiske en Barabas verdedigen zich als leeuwen in de oude stad. Hier en daar zien we herkenbare plaatsen op naambordjes staan: de Burg gracht (Burchtgracht) en de Palingbrug, nu nog steeds overblijfselen van het Middeleeuwse Antwerpen. Maar dan luidt de alarmklok: tante

Het feest van de Vetten is duidelijk geïnspireerd op Brueghels gravure De Vette keuken (krantenversie, 1946)

Suske en Wiske op de rug van het spook. Deze scène werd het thema van de voorplaat van het album (krantenversie, 1946).

Als Sus Antigoon vernemt dat de opstand wakend is wordt hij broodnuchter.
Kom zit op mijn rug...ik zal met U door de gangen zwieven... en
zoo zal ik U tot in de wapenkamer brengen/Daar kunt ge U schuilhouden!

Sidonie is in aantocht met een legertje Mageren dat met artillerie de stadsmuren bestookt. Wiske slaagt erin de sleutel van de poort afhandig te maken van Blaaskop en opent de grote ingang voor de Mageren. Bij het krieken van de dag zijn ze de situatie meester en wordt Wiske uitgeroepen tot koningin van Amoras! Waarom niet Suske de koning van Amoras mag worden, is hier niet duidelijk. Hij is de rechtstreekse erfgenaam van de eerste koning Sus Antigoon en heeft alle rechten op de troon. Maar ja, we zijn in België, en officiële troonpretendenten halen het niet altijd! Later zou Suske alsnog koning van Amoras worden, in het verhaal *De Stalen Bloempot*.

Jef Blaaskop is nog niet uitgeteld en probeert de kruitkamer van het Steen tot ontploffing te brengen, maar Sus Antigoon, die weer een fles heeft gevonden, waakt en kan nog net deze aanslag verijdelen. Als beloning doet hij zich te goed aan de voorraad wijn in de kelder. Blaaskop ziet een kans om met zijn galjoen, *De Vetblaas*, de aftocht te blazen, maar hij laat een *vijfde colonne* achter. Deze term was in de jaren '30 en '40 veel gebruikt en duidde op de aanwezigheid van ondergedoken vijandelijke troepen, die spionageopdrachten en aanslagen uitvoerden. Het begrip werd voor het eerst gebruikt in de Spaanse Burgeroorlog.

Intussen begint Wiske aan de uitoefening van haar ambt. Het eerste nieuws dat ze ontvangt, is dat de Vetten de voedselvoorraden vernietigd hebben. Zij beseft dat ze iets moet doen om de aandacht van de honger af te leiden. Ze organiseert een ceremonie op de Grote Markt waar men een standbeeld voor Schalulleke onthult en Suske nogal brutaal tot de adelstand verheft, alsook tot minister van landsverdediging. Brutaal omdat Wiske met haar scepter een vlieg wil raken, maar daarbij op het hoofd van Suske mept. Professor Barabas wordt benoemd tot minister van eten en drinken en wordt meteen uitgestuurd om voedsel te gaan kopen in Amerika. De dagen kruipen voorbij en stilaan begint de honger het gevoel van opstand te voeden, zo erg dat de bevolking het paleis belegert. Tot overmaat van ramp schaken de Vetten van de vijfde colonne Wiske's popje Schalulleke. Maar dan daalt de Gironef statig neer, Barabas heeft een hele lading voedsel meegebracht uit Amerika, ten minste dat dacht hij, want de pakketten blijken alleen maar *chewing gum* te bevatten. *Chewing gum* was een begrip in het naoorlogse Vlaanderen. Het goedje werd massaal verdeeld onder de Amerikaanse soldaten, en sijpelde door naar de plaatselijke jeugd.

De stad Amoras is duidelijk een kopie van het Middeleeuwse Antwerpen, met de Burchtgracht als plaatsnaam (krantenversie, 1946)

De bevolking heeft het gehad en gaat over tot staking. Wie echter niet staakt, is de vijfde colonne. Die beraamt een eerste aanslag op Wiske, die mislukt door de onhandigheid van de terrorist.

In deze fase van het verhaal last Vandersteen hier en daar gagsituaties in die precies over twee stroken lopen, maar die in feite niets aan het verhaal toevoegen. Mogelijk moest hij dit doen van zijn uitgever om de nodige 220 stroken voor een albumuitgave te kunnen bereiken.

Bij een tweede aanslag dringen 3 terroristen het paleis van Wiske binnen, en hebben het gemunt op professor Barabas. Zij gebruiken een ladder, maar worden gadegeslagen door Sus Antigoon. Het spook neemt hun ladder weg en gaat liggen in het bed van de professor die weer aan het slaapwandelen is. Wanneer het trio het bed nadert, springt Sus Antigoon tevoorschijn en de schurken poetsen verschrikt de plaat. Ze rennen naar de plaats van de ladder en stappen naar beneden tot één van hen merkt dat deze verdwenen is! Zo'n hilarische situatie is kenmerkend voor Vandersteens humor. Die techniek van te laat doorhebben dat er iets scheelt, dat er een object verdwenen is, heeft de Antwerpse tekenaar daarna veelvuldig toegepast, en werd ook vaak in Amerikaanse tekenfims gebruikt. Enkele voorbeelden: in *Lambiorix* loopt Lambik verder in de lucht, nadat hij uit een venster is gestapt, in *De Stierentemmer* stapt Lambik in een auto die er niet meer staat...

Uiteindelijk valt Barabas toch in handen van de Vetten van de vijfde colonne en wordt naar de schuilplaats van Jef Blaaskop gebracht. De baas van de Vetten heeft intussen zijn oorlogsvloot klaar en bestookt Amoras vanop de zee. Suske en Wiske lopen onder een houten bad om zich te beschermen tegen de kanonskogels en klimmen in de Gironef. Zij gaan de vloot te lijf vanuit de lucht, en gooien flessen wijn op de schepen van de Vetten. Jef Blaaskop beseft het gevaar en speelt professor Barabas uit als laatste troef. Hij bindt hem voor een kanon en dreigt hem op te blazen. Sus Antigoon neemt Suske op zijn rug en mikt zijn fles recht op het hoofd van de schabouwelijke Blaaskop. Maar het spook moet net daardoor alweer verdwijnen en Suske valt in zee. Deze klimt aan boord van het schip, verovert een brandende lont en dreigt de kruitvaten te laten ontploffen, waarna iedereen van boord springt. Daarna bevrijdt hij de professor uit zijn hachelijke situatie en steekt de lont aan. Maar intussen is Jef Blaaskop terug onder de levenden en richt zijn pistolen op Suske. Hij vuurt beide wapens af en raakt de touwen van de scheepslantaarn die op zijn eigen hoofd valt. Deze gag is een herneming van de mop uit *Simbat de Zeerover*.

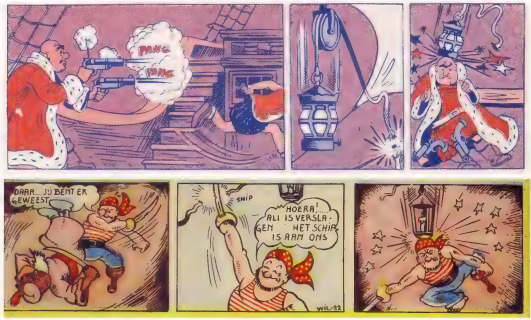

Bovenaan schiet Jef Blaaskop zélf de touwen door en krijgt de scheepslantaarn op zijn hoofd (albumversie), een gagrecuperatie van *Simbat de zeerover* (1943)

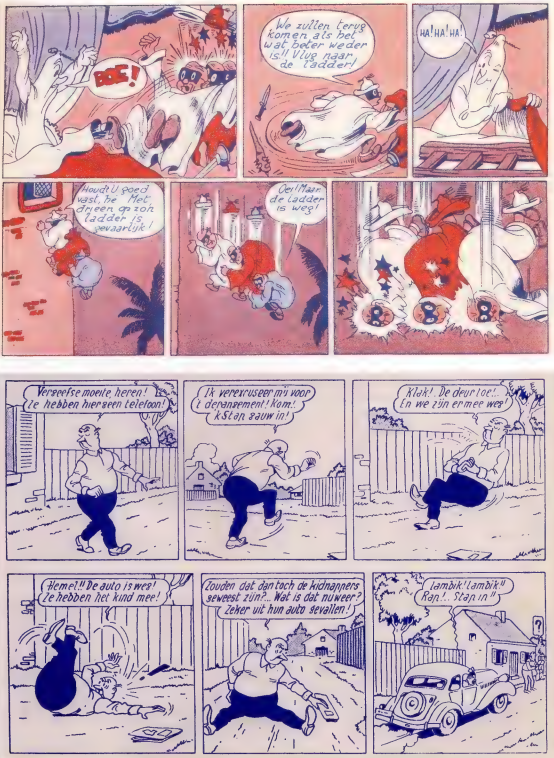
BOEF!
We zullen terug komen, als het wat beter weder is!! Vlug naar de ladder!
HA! HA! HA!
Houdt U goed vast, he Mel! Draaien op zoh ladder is gevaarlijk!
Oei! Maar de ladder is weg!
Vreeselijke moeite heeren! Ze hebben hiernaast een telefoon!
Ik verexcuseer mij voor 't derangement! Kom! Kstaan gauw in!
Klak! De deur toe! En we zijn er mee weg!
Hemel!! De auto is weg! Ze hebben het kind mee!
Zouden dat dan toch de kidnappers geweest zijn?... Wat is dat nuweer? Zeker uit hun auto gevallen!
Tambik! Tambik!! Kop! Stap in!

▲ Een gagtechniek die Vandersteen ontleende aan de wereld van de tekenfilm. De personages doen verder met wat ze bezig zijn, ook als de natuurwetten het onmogelijk maken.

Barabas is gered, maar de lont heeft de kruitvaten bereikt en het schip explodeert met een luide knal. Jef Blaaskop en de Vetten geven zich over, maar Suske is vermist. Zoektochten worden georganiseerd, maar geen spoor van Suske. Wiske houdt zich flink en voert haar plichten als koningin van Amoras uit, maar in haar binnenste treurt ze om haar vriendje. Professor Barabas doet allerlei uitvindingen om voedsel te produceren en stilaan komt het land er bovenop. Eindelijk is de tijd gekomen om het proces tegen de Vetten te laten doorgaan. Wiske veroordeelt ze tot een heropvoedingscursus totdat ze hun normaal gewicht hebben herwonnen. Na enige tijd komt een fel vermagerde Jef Blaaskop Wiske bezoeken met een geschenk. Tot haar immense vreugde zit Schalulleke in het pakje! De tijd van het afscheid breekt nu aan. Sus Antigoon komt vertellen dat het Syndicaat der Spoken hem ontslagen heeft van zijn straf. Hij schenkt Wiske een fles als aandenken. Even later maakt Barabas een proefvlucht met de Gironef. Bij zijn terugkeer vertelt hij stotterend dat hij Suske heeft gezien op een minuscuul eiland! Ze gaan hem oppikken en de reünie tussen beide jongelingen is hartverwarmend.

Suske beslist mee naar Antwerpen te gaan en Wiske op haar avonturen te vergezellen. De Gironef brengt hen tot op de Grote Markt. Terwijl Suske met de verrekijker de omgeving bekijkt, zegt Wiske dat hij spoedig met de beschaving zal kennis maken. Het eerste dat hij ziet is de

Suske kijkt naar de V1's die op de Antwerpse Groenplaats waren tentoongesteld in 1946. Vandersteen zette de Grote Markt erg gelijkend op papier (krantenversie).

tentoonstelling van moderne oorlogstuigen op de Groenplaats. Deze tentoonstelling heeft echt gelopen in het jaar 1946 en liet het publiek kennis maken met de V-bommen, ditmaal vanop een veilige afstand. Onze vrienden worden in triomf door de stad gereden. Tussen het publiek herkennen we een groep scouts en de gezinsleden van de familie Snoek, een knipoogje naar de andere stripserie uit *De Nieuwe Standaard*.

Op het eiland Amoras heerst voortaan vrede. De wapens worden omgesmeed tot ploegen (Vandersteen citeert hier uit de bijbel) en de bevolking leeft voortaan in peis en vree. Opvallend: in de laatste stroken verliest professor Barabas zijn spraakgebrek. Wellicht werd Vandersteen erop geattendeerd dat spraakgebreken niet in het belachelijke mogen getrokken worden.

BERT DE LUSTIGE TREKKER
BERT IS VERDIEPT IN "DE RAKKER"....
...ZOOZEER ZELFS DAT HIJ BOTS OP EEN BOOM LOOPT! EEN FLINKE BUIL IS DAAR HET GEVOLG VAN
"DAAR MOET VLUG EEN KOMPRES, OP, ZEGT BERT EN HAALT WINDELS BOVEN!
MAAR "DE RAKKER" IS ZOO INTERESSANT DAT BERT WEL WAT VERSTROOID IS!!
WIL

▲ ◀ ▼ *Voorbeeld van gagrecuperatie bij Vandersteen: Kitty Inno (1941), De Rakker (1944), Op het Eiland Amoras (1946).*

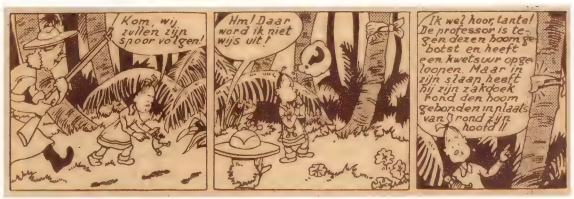
Kom, wij zullen zijn spoor volgen!
Hm! Daar word ik niet wijs uit!
Ik wel hoor, tante! De professor is te gek, deze boom is botst en heeft een kwetsuur opgelopen. Maar in zijn slaap, heeft hij zijn zakboek vond den boom gebonden in plaats van rond zijn hoofd!!

DE LOMBARD COLLECTIE

Parel aan de Belgische stripkroon

DE EENZAME EENLINGEN

In tegenstelling tot wat we aankondigden in *StripKiosk* 10, is dit het echte voorlaatste deel van het overzicht van de albums van de legendarische Lombard Collectie. Ditmaal focussen we op de éénlingen, albums die geen serie vormen, albums die op zichzelf bestaan. In het volgende nummer sluiten we het geheel af met de albums van Rik Ringers.

Door Peter Van Hooydonck en Rudi Roelandts
met dank aan Rudy Claessen

Voorkaften van de twee versies van de eerste druk van De Witte Ruiter.

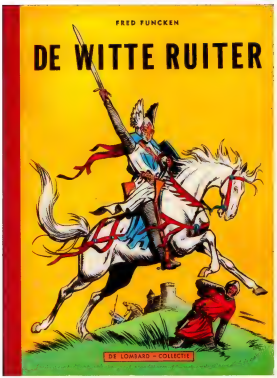

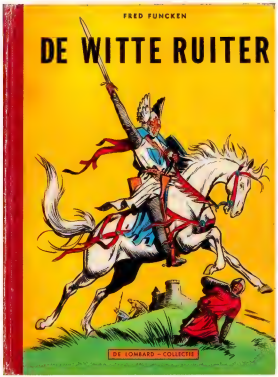

Advertentie in Kuifje nummer 40 van 1956.

De Witte Ruiter

Voorpublicatie in *Kuifje* van nummer 40 van 1953 tot nummer 21 van 1954.

In oktober 1956 werd het album uitgegeven in een gekartonneerde editie in de Lombard collectie. Er zijn twee versies bekend van de eerste druk: één met een linnen rug en één met een papieren rug.

De verkoopprijs was 49 BEF. In *Kuifje* vonden we een eerste advertentie in het nummer 40 van de jaargang 1956.

Het album werd herdrukt in 1960.

Welzijn Kerstmis!
ZOVEEL MOGELIJK ALBUMS OM IE BIBLIOTHEEK AAN TE VULLEN...
DE WITTE RUITER
DE GROENE WOUD
EN DAT IS NIET ALLES! JE ZAL NOG EEN HELE REEKS ANDERE ALBUMS VINDEN IN DE
LOMBARD-COLLECTIE
79 F.
Het Geheim van de Zwaanhals, II E. P. JACOBS
69 F.
Het Geheim van de Zwaanhals, I E. P. JACOBS
Het Geheim van de Grote Pyramide, II E. P. JACOBS
Het Geheim van de Grote Pyramide, I E. P. JACOBS
Het Gele Teken E. P. JACOBS
Het Sein staat op Rood J. MARTIN
De Vossen Shiva J. MARTIN
De Avonturen van Pom en Teddy F. CRAENHALS
59 F.
Alec de Onverzetgeda J. MARTIN
De Fantastische Avonturen van Corentin P. CUVELIER
De Nieuwe Avonturen van Corentin P. CUVELIER
Corentin in de Republiken P. CUVELIER
Corentin in de Semenoorwoestenen R. MACHEROT
49 F.
De Witte Ruiter F. FUNCKEN
De Ridder Hellehoge Mijnheer Bereli ROB DE MOOR
Op de Rand van de Onzichtbare ... TIBET
De Kat en de Zak ... TIBET
Daarbinnen naar het Westen ... TIBET
Kid Ordinn koint in Opstand TIBET
De Zonderlinge Carp-Mats ... TIBET
Chlorophyl tegen de Zwarten Ratten R. MACHEROT
29 F.
Het Eigenaardige Geval van M. Van Meyhelm F. CRAENHALS
De Patrouilleurtocht F. CRAENHALS
Al deze albums zijn verkrijgbaar bij alle boekhandelaars en in de KUIFJE'S WINKEL, Lombardenstraat 24, Brussel
In de KUIFJE'S WINKEL, die verdiept over de stoet van 7 tot 77 jaar, vind je een enorme keus van boeken, platen, spelen, kleurpotloden, en natuurlijk, ook de KUIFJE'S CREATIES zoals : kandoe, gumpistolet, blazers, petten, schrijfbladen, potloden, schrijvpapier, platen, enz., enz.

Advertentie in Kuifje nummer 50 van 1956.

De Raadselachtige Mr. Barelli

Voorpublicatie in *Kuifje* van nummer 30 van 1950 tot nummer 9 van 1951.

In oktober 1956 werd het album uitgegeven in een gekartonneerde editie in de Lombard collectie. Er zijn vier versies bekend: één met een linnen rug, één met een donkere linnen rug, één met een papieren rug en een groter exemplaar met witte schutbladen.

De verkoopprijs was 49 BEF.

In *Kuifje* vonden we een eerste advertentie in nummer 38 van de jaargang 1956.

Er volgden diverse herdrukken: twee in 1957 en twee in 1960. Sommige van deze herdrukken hebben een opvallend gelere coverkleur.

Advertentie uit Kuifje 38 van jaargang 1956

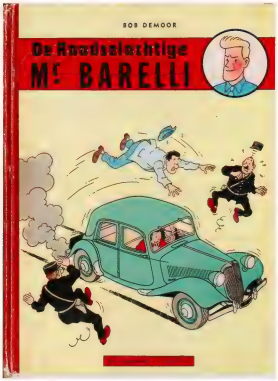

Voorkaften van de eerste drukken van De Raadselachtige Mr. Barelli, *Lombard uitgaven, 1956. Links de versie met linnen rug, rechts die met de papieren rug.*

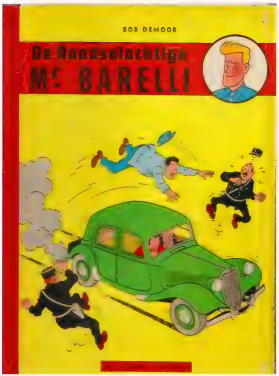

Voorplaat van een herdruk met een opvallend gelere cover.

Advertentie uit Kuifje nummer 51 van 1956

Monsieur Vincent, vriend van de armen

Voorpublicatie in *Kuifje* van nummer 15 tot 46 van 1951.

Pas in april 1957 werd het album uitgegeven in een gekartonneerde editie in de Lombard collectie.

De verkoopprijs was 49 BEF.

In *Kuifje* vonden we een eerste advertentie in het nummer 14 van de jaargang 1957.

Het album werd in 1959 herdrukt in de Lombard collectie.

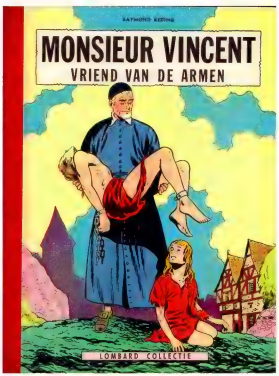

Advertentie uit Kuifje *14 van 1957.*

Advertentie uit Kuifje *16 van 1957.*
Monsieur Vincent luidt zelf de klokken van Pasen!

Harald de Viking

Voorpublicatie in *Kuifje* van nummer 25 van 1956 tot nummer 3 van 1957.

In september 1958 werd het album uitgegeven in een gekartonneerde editie in de Lombard collectie.

De verkoopprijs was 69 BEF.

In *Kuifje* vonden we een eerste advertentie in het nummer 39 van de jaargang 1958.

Het album werd in 1959 herdrukt in de Lombard collectie.

Op 8 november 1958 kon je in de Kuifje's winkel in Brussel *je exemplaar van Harald de Viking laten signeren!*

Advertentie uit Kuifje *39 van 1958.*

De cover van het album, uitgegeven in december 1961.

Sinterklaas-advertentie uit Kuifje nummer 48 van 1961

Jari in de knel

Voorpublicatie in *Kuifje* onder de titel *Jari in de branding* van nummer 34 van 1958 tot nummer 21 van 1959.

In december 1961 werd het album uitgegeven in een gekartonneerde editie in de Lombard collectie.

De verkoopprijs was 69 BEF.

In *Kuifje* vonden we een eerste advertentie in nummer 46 van de jaargang 1961.

Het album werd nooit herdrukt in de Lombard collectie.

TITEL	DATUM	ACHTERKAFT	# TITELS	LAATSTE TITEL	DRUKKERIJ	BIJZONDERHEDEN
De raadselachtige Mr. Barelli	10/1956	Groen met schild	19	De petroleumkoorts		Met papieren rug
De raadselachtige Mr. Barelli	10/1956	Groen met schild	19	De petroleumkoorts	Desoer	Met linnen rug
De raadselachtige Mr. Barelli	10/1956	Groen met schild	19	De petroleumkoorts		Met donkerdere rug
De raadselachtige Mr. Barelli	10/1956	Groen met schild	19	De petroleumkoorts		Groter formaat, witte schutbladen
De raadselachtige Mr. Barelli	08/1957	Rode ruiten	25	De petroleumkoorts		
De raadselachtige Mr. Barelli	08/1957	Groene ruiten	26	De petroleumkoorts		Voorplaat met donkerder gele achtergrond dan 1ste druk. Met witte schutbladen
De raadselachtige Mr. Barelli	12/1960	Groene ruiten	40	Hoempa pa de roodhuid	Desoer	Voorplaat met donkerder gele achtergrond dan 1ste druk. Met witte schutbladen.
De raadselachtige Mr. Barelli	12/1960	Blauwe ruiten	40	Hoempa pa de roodhuid		Met witte schutbladen
De Witte Ruiter	10/1956	Grijs met schild	19	De petroleumkoorts	Desoer	Met papieren rug
De Witte Ruiter	10/1956	Grijs met schild	19	De petroleumkoorts	Desoer	Met linnen rug
De Witte Ruiter	12/1960	Blauwe ruiten	40	Hoempa pa de roodhuid		Met Lombard Collectie op voorkaft i.p.v. De Lombard - Collectie
Monsieur Vincent vriend der armen	04/1957	Purpere ruiten	24	De petroleumkoorts	Desoer	
Monsieur Vincent vriend der armen	09/1959	Blauwe ruiten	35	De grote match	Desoer	
Harald de Viking	09/1958	Donkergroene ruiten	35	Leve de sport	Charles Bulens	
Harald de Viking	09/1959	Blauwe ruiten	35	De grote match	Charles Bulens	Met Lombard Collectie op voorkaft i.p.v. De Lombard Collectie (ander lettertype)
Jari in de knel	12/1961	Blauwe ruiten	37	Hoempa pa de roodhuid	Wils	

Meneerke Peeters
GECENSUREERD

Joë Meulepas tekent onder zijn pseudoniem Pil tussen 1957 en 1983 meer dan 7000 stop-comics van *Meneerke Peeters*. De afleveringen verschijnen vrijwel dagelijks in de kranten van De Standaard-groep maar enkele grappen kunnen blijkbaar niet door de beugel en lokken lezersreacties uit of worden zelfs geweigerd door de redactie en dus niet gepubliceerd.

Door *Yves Kerremans*

Eng-eng-eng katholiek

In het Pil-overzichtsartikel in *Stripkiosk* 9 komt censuur al kort aan bod. Uit het interview met *Humo* wordt Pil in het artikel geciteerd, maar het volledige antwoord op de vraag van journalist Daan Delannoye of de tekenaar reacties krijgt van lezers, luidt: "*Meer negatieve dan positieve. Als ze tevreden zijn, zeggen ze niks. Maar kijk uit als ze niet tevreden zijn, dan krijg je nogal wat naar je hoofd. En ze reageren veel meer op Meneerke Peeters dan op politieke karikaturen. Ze kunnen niet verdragen dat daar een blinde loopt, of een manneke zonder benen in een karretje, of dat er een vrouwenborst wordt getoond. Het zijn en blijven lezers van De Standaard: brave, katholieke mensen.*" Vervolgens geeft Pil een voorbeeld van een aflevering van *Meneerke Peeters* die gepubliceerd wordt maar nadien lezerscommentaar uitlokt: "*Ik herinner me zo een karikatuur die ze niet hadden gecensureerd: de duiven hier in Brussel hadden een besmettelijke ziekte op dat moment, en ik laat Meneerke Peeters zeggen tegen een jong meisje dat met een dikke buik zit, "pas op voor de besmettelijke ziekte van de duiven, Maria". Maar lieve God, heb ik daar reacties op gekregen! "'t Is niet geoorloofd zo met de godsdienst te spotten" en si en la. U ziet het hè, 't blijft altijd eng-eng-eng katholiek.*"

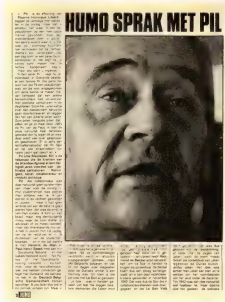
HUMO SPRAK MET PIL

▲ Humo *sprak met Pil (26 januari 1978).*

▲ *De bewuste aflevering met de zwangere Maria draagt het nummer 5765 en is gepubliceerd in de weekendkrant van 10 & 11 september 1977.*

Een manneke zonder benen

Voor de onderwerpen van zijn *Meneerke Peeters* kent Pil geen taboes. Alle onderwerpen kunnen vroeg of laat aan bod komen in zijn stop-comics, dus ook mensen zonder benen die zich voortbewegen in een karretje. Zoals Pil aangeeft in het *Humo*-interview uit 1979, komen daar reacties op maar de redactie van *De Standaard* gaat daar niet altijd consequent mee om. In 1970 passeert aflevering 3963 de censuur. Daarin wordt een oud-strijder zonder benen gedecoreerd met een halve medaille. Een gelijkaardige aflevering uit 1972 (genummerd 4494) krijgt een njet van de redactie, wordt niet gepubliceerd en niet vervangen door een andere aflevering. De argumentatie voor die weigering is niet teruggevonden. Op de originele tekening van aflevering 4494 staat in de rechter-bovenhoek een rode 'c' (van censuur).

▲ *Aflevering 3963 wordt gepubliceerd in* De Standaard *en* Het Nieuwsblad *van 30 & 31 mei 1970.*

▼ *Aflevering 4494 (originele tekening) is voorzien voor 17 augustus 1972 maar wordt niet gepubliceerd.*

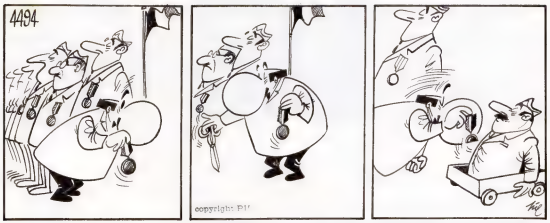

Vrouwenborsten

In het *Humo*-interview wordt Meulepas omschreven als flamingant, racist, collaborateur en mislukt politicus maar tegenwoordig zou men daar hoogst waarschijnlijk nog seksist aan toevoegen. Vrouwen worden door *Meneerke Peeters* ingedeeld in sexy jonge vrouwen en oudere matrones. De sexy jonge vrouwen tekent Pil steevast met wulpse vormen en af en toe zijn er zelfs tepels zichtbaar. Enkele ongecensureerde voorbeelden zijn te vinden in afleveringen 3874 en 4283 respectievelijk uit 1970 en 1971. Maar in één geval vindt de redactie het welletjes en wordt de aflevering geweigerd. Aflevering 4283 uit 1971 waar *Meneerke Peeters* vrouwenborsten oppompt in plaats van de banden van zijn auto kan nog net door de beugel; maar aflevering 5323 uit 1976 wordt geweigerd omdat de neus van *Meneerke Peeters* in een vrouwenborst verandert na het bekijken van een pornofilm.

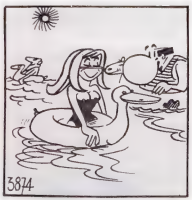

Aflevering 4283 wordt gepubliceerd in de krant van 24 september 1971.

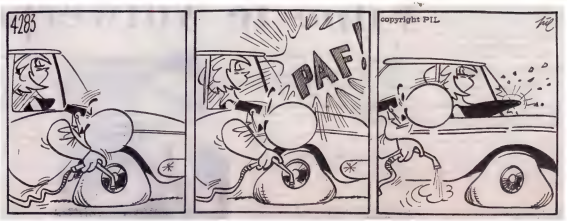

Aflevering 5323 is voorzien voor de krant van 10 & 11 januari 1976 maar wordt niet gepubliceerd

Een politiefluitje

Een techniek die Pil regelmatig gebruikt in zijn *Meneerke Peeters* is het letterlijk interpreteren van begrippen of het combineren van twee betekenissen van eenzelfde begrip. Meestal komt hij daar mee weg maar in geval van het politiefluitje in aflevering 4288 (voorzien voor 1 oktober 1971) grijpt de redactie in met de droge opmerking "terug naar Pil (geannuleerd)".

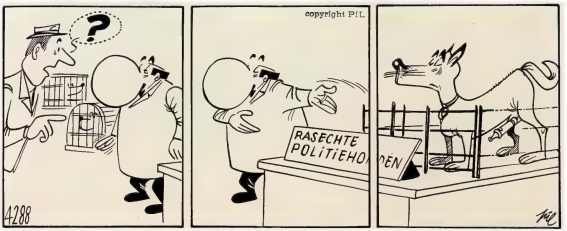

De gecensureerde Meneerke Peeters 2879.

WC-humor

Meestal houdt Pil zich ver van wc-humor, ook wel pis-en-kak-humor genoemd, maar wanneer hij er zich toch aan waagt, acht de redactie de aflevering van *Meneerke Peeters* niet geschikt voor publicatie. Alle bovenstaande gevallen van censuur bij *Meneerke Peeters* dateren uit de jaren 70 van de vorige eeuw maar deze aflevering dateert reeds uit 1966. In tegenstelling tot de gevallen uit de jaren 70, vervangt Pil de gewraakte aflevering wel door een andere (met hetzelfde nummer): lachen met wegenwerkers mag in 1966 blijkbaar wel.

De gepubliceerde Meneerke Peeters 2879.

Ook politieke cartoons van Pil kunnen de gevreesde rode 'c' in de rechterbovenhoek krijgen. Deze 'wc-cartoon' is bedoeld voor de krant van 30 januari 1982 maar wordt gewraakt door de redactie. PS-politicus Jean-Maurice Dehousse is hier kop van jut. Hij wil minister-president van de Waalse Regering worden en klopt daarvoor aan bij het kabinet van het 'Waals Cabinet van de eerste minister' (originele tekening).

Aflevering 5559 (originele tekening) is voorzien voor 9 december 1976 maar wordt niet gepubliceerd. Ditmaal wordt er geen rode 'c' gebruikt, maar wordt het woord 'Censuur' bovenaan op de originele tekening geschreven, waarschijnlijk door Pil.

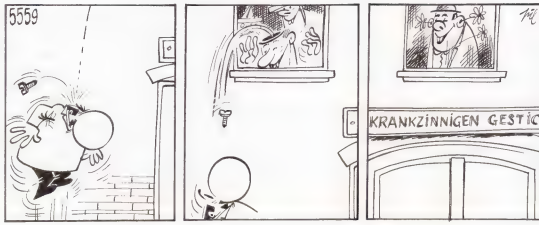

Vergrijpen aan gehandicapten

Na het incident met de vrouwenborst slaat de censuur voor *Meneerke Peeters* een tweede keer toe in 1976. In aflevering 5559 is een patiënt van een krankzinnigengesticht letterlijk een vijs kwijt. Niet meteen zeer subtiele humor maar men kan zich afvragen of dat daarom moet gecensureerd worden. In een schrijven van 25 november 1976 meldt Lode Bostoen, hoofdredacteur van *De Standaard*, dat hij tot zijn spijt nogmaals een *Meneerke Peeters* moet terugsturen. En hij maant Pil aan zich niet meer te "vergrijpen" aan gehandicapten.

VLAAMSE UITGEVERSMAATSCHAPPIJ

NAAMLOZE VENNOOTSCHAP

Brief van de Standaard-redactie aan Joë Meulepas, gedateerd 25 november 1976.

EEN WANDKALENDER VOOR 1949

Sleen baseert het centrale groepje krantenlezers op de kalender op een gelijkaardige scène op een affiche uit 1947 of begin 1948. De volledige affiche is te bewonderen in Stripkiosk nr. 5.

Eind 1948 verspreidt De Gids een wandkalender geïllustreerd door haar huistekenaar Marc Sleen. Het is geen primeur want Sleen illustreerde ook al de kalender voor 1948, maar de kalender voor 1949 is een buitenbeentje zowel door zijn afmetingen als het grote aantal illustraties. De ingewikkelde krantengeschiedenis van de NV De Gids staat uitvoerig beschreven in 'De Vlaamse krantenoorlog' (*Stripkiosk* nr. 5). Kort samengevat wijzigt de krantengroep vanaf 12 april 1947 de titels van haar uitgaven en haar twee kranten worden *De Nieuwe Gids* en de volkse editie *'t Vrije Volksblad*. In 1948 laat De Gids *'t Vrije Volksblad* over aan de familie Duplat die op dat moment ook al de krant *Het Nieuws van den Dag* en het weekblad *De Vlaming* uitgeven. De populaire sportrubriek *Sportland* is een belangrijke troef van *'t Vrije Volksblad*.

Door Yves Kerremans

Ratsjenko met zijn rat in 'Het rattenkasteel'.

Op 30 december 1947 brengt De Gids een eerste kalender in *'t Vrije Volksblad*. Die kalender is geïllustreerd door Marc Sleen en staat afgedrukt in *Sleens Curiosahoekje* nr. 7. Eind 1948 spreekt de redactie Sleen opnieuw aan voor een wandkalender. Ook deze keer is de kalender alleen voor de lezers van de volkse edities (*'t Vrije Volksblad* en *Het Nieuws van den Dag*) bedoeld. De kalender voor 1949 meet 39,5 cm x 58,5 cm en bevat een mozaïek aan sfeervolle illustraties afgestemd op de vier seizoenen.

Sleens striphelden van eind 1948 maken allen hun opwachting: Pollopof, Van Zwam & Nero, Stropke & Flopke en Piet Fluwijn & Bolleke. Hoewel de reekstitel nog steeds 'De avonturen van Detectief Van Zwam' is, is Nero eind 1948 Van Zwam al definitief voorbijgestoken als lezerslieveling. Op deze kalender komt Nero maar liefst vijf maal voor, terwijl Van Zwam slechts drie maal en Jef Pedal twee maal optreden. Van Jan Spier is er op dat moment nog geen sprake, die zal pas in juni 1949 in 'De blauwe toekan' debuteren. Op het moment dat de lezers de kalender krijgen, is 'Het rattenkasteel' net afgelopen en 'De erfenis van Nero' net gestart. In de linkeronderhoek van de kalender verwijst Ratsjenko met zijn ratten naar het afgelopen verhaal; op de krant die de lezers van *Het Nieuws van den Dag* centraal vasthouden is de titel van het nieuwe verhaal duidelijk leesbaar.

Piet Fluwijn & Bolleke (originele tekening), Pollopof (fragment van originele tekening) en Stropke & Flopke (reclamekaartje, ongedateerd).

Alfred Raport en Jan de Spot kijken toe hoe Nero wordt wegdragen in 'Het rattenkasteel' (originele tekening).

De twee personages die naar het fietsende drietal wijzen en een krant vasthouden waarop 'Ronde van Frankrijk' staat, zijn Alfred Raport (directeur van *De Nieuwe Gids*) en Jan de Spot (directeur-hoofdredacteur van *De Nieuwe Gids* en *'t Vrije Volksblad*). Ze krijgen beiden enkele cameo's in 'Het rattenkasteel'. Jan de Spot komt aan bod in het Sleenartikel over Bekaert in *Stripkiosk* nr. 9.

In het seizoenenthema van de kalender kan het weer natuurlijk niet ontbreken. Sleen brengt de regenmaanden februari en maart op toepasselijke wijze in beeld met een figuur met paraplu. In de kranten van De Gids illustreert hij in 1950 het weerbericht met zes piepklein afgedrukte tekeningen, waaronder ook de figuur met paraplu.

In 'Het rattenkasteel' sprint Nero de longen uit zijn lijf om Van Zwam te verwittigen, op de kalender neemt hij in een gelijkaardige pose samen met zijn vrienden Van Zwam en Jef Pedal deel aan de Ronde van Frankrijk.

Sleen illustreert december op de kalender met Piet Fluwijn en Bolleke in de traditionele Sinterklaas- en kerstsfeer. Ook in hun wekelijkse belevenissen genieten vader en zoon van deze feesten.

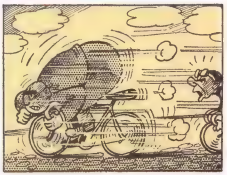

Nero trekt een spurtje in 'Het rattenkasteel'

Sinterklaas en Kerstmis bij Piet Fluwijn en Bolleke

1949 JANUARI

1	Z	Besnijdenis
2	W	H Basilius
3	M	H Genove.
4	D	H Rigobertus
5	W	H. N. Jezus
6	D	D Koningen
7	V	H Theod. ☽
8	Z	H Laciaan
9	Z	H marcelijn
10	M	H Wilhelm.
11	D	H Theodos
12	W	H Arcadius
13	D	Doop. O.H.J.
14	V	H Hilarius ○
15	Z	H Maurus
16	Z	H Marcellus
17	M	H Antoon
18	D	H Pieterstoel
19	W	H Sulpicius
20	D	H Sebast.
21	V	H Agneta ☾
22	Z	H Vincent
23	Z	H Ildelons
24	M	H Babylaas
25	D	Cv. H. Paul
26	W	H Paula
27	D	H Juliaan
28	V	H Carolus
29	Z	H Fr. v. S. ●
30	Z	H Adelgon
31	M	H Jan Bosco

FEBRUARI

1	D	H Ignatius
2	W	H O. V. Lich.
3	D	H Blazius
4	V	H Johanna
5	Z	H Agatha
6	Z	H Dorothea ☽
7	M	H Romuald
8	D	H Jan van M.
9	W	H Appolinia
10	D	H Scolast.
11	V	H Adolphus
12	Z	H Eulalia
13	Z	*Septuages.* ○
14	M	H Valentijn
15	D	H Faustijn
16	W	H Juliana
17	D	H Marianna
18	V	H Simeon
19	Z	H Bonifacius
20	Z	H Eleuther ☾
21	M	H Daniël
22	D	H Isabella
23	W	H Sirenia
24	D	H Mathias
25	V	H Walburgie
26	W	H Nestor
27	Z	H Leander ●
28	M	H Romaan

Vanderborght

MAART

1	D	H Albinus
2	V	*Aschdag*
3	D	H Cunego.
4	V	H Casimirus
5	Z	H Adrsaan
6	Z	H Coleta
7	M	H Perpetua
8	D	H Jan v. G. ☽
9	W	H Franciscа
10	D	H Blancha.
11	V	H Constant
12	Z	H Maximil.
13	Z	H Euphrasia
14	M	H Matthildis ○
15	D	H Longinus
16	W	H Patricius
17	D	H Geeritru.
18	V	H Alexand.
19	Z	H Jozef
20	Z	H Joachim
21	M	H Bened. ☾
22	D	H Lea
23	W	H Victoriaan
24	D	H Gabriel
25	V	Maria Boo.
26	Z	H Ludger
27	Z	H Ruperius
28	M	H Gontran
29	D	H Eustasius●
30	W	H Amedeus
31	D	H Cornelia

APRIL

1	V	H Hugo
2	Z	H Fr. v. P.
3	Z	*Passiezond.*
4	M	H Ambrosius
5	D	H Sylvia
6	W	H Prudent. ☽
7	D	H Hegesip
8	V	H Gualter.
9	Z	H Waudru
10	Z	*Palmezond.*
11	M	H Leo
12	D	H Julius
13	W	H Ida
14	D	H Tiburcius ○
15	V	*Goede Vrijd.*
16	Z	H Labre ☾
17	Z	**PASCHEN**
18	M	H Perfectus
19	D	H Leonie
20	W	H Theotim. ☾
21	D	H Anselm.
22	V	H Aalbrecht
23	Z	H Joris
24	Z	H Valeria
25	M	H Marcus
26	D	O. L. V. G. Ra.
27	W	H Polycar.
28	D	H Vitalis ●
29	V	H Maria Eg
30	Z	H Eutropp

MEI

1	Z	HH J. Fh.
2	M	H Atanas
3	D	Kruisaanroep
4	W	H Monica
5	D	H Aug. br. ☽
6	V	H Jan L. P.
7	Z	H Stanislaas
8	Z	**V Dag**
9	M	H Gregor.
10	D	H Gondaan
11	W	H Mamert.
12	D	H Achilles ○
13	V	H Servaas
14	Z	H Aglaia
15	Z	H Isidoor
16	M	H Honoreus
17	D	H Montaan
18	W	H Erik
19	D	H Celestin. ☾
20	V	H Bernard.
21	Z	H Valens
22	Z	H Emilius
23	M	H Didier
24	D	H Vinc. L.
25	W	H Urbanus
26	D	**O. H. HEN.**
27	V	H Hildeb. ●
28	Z	H Germanus
29	Z	H Maximijn
30	M	H Ferdin. ☾
31	D	H Petronella

JUNI

1	W	H Pamphil.
2	D	H Erasmus
3	V	H Clotildis.
4	Z	H Frans. C. ☽
5	Z	**PINKSTER.**
6	M	H Norbert.
7	D	H Sanctus
8	W	H Medardus
9	D	H Pelagia
10	V	H Landry ○
11	Z	H Barnabas
12	Z	*Drievuld.*
13	M	H Hart Jezus
14	D	H Basilius
15	W	H Modestus
16	D	*H. Sacramen.*
17	V	H Avitus ☾
18	Z	H Marina
19	Z	H Gerv. Pr.
20	M	H Sylverius
21	D	H Lod. G.
22	W	H Paulijn
23	D	H Andrinus
24	V	H Jan-Bapt.
25	Z	H Prosper
26	M	H Babolijn ●
27	W	H Fernand
28	D	H Ireneus
29	W	HH Piet.P.
30	D	H P. Comm.L

Ieder wandkalender mag met zander zorgen en eyeblaer plaetsen gelangen overal.

STRIPKIOSK
FOCUST OP

DE DUPUIS ALBUMS VAN HET VERMALEDIJDE JAAR 1959

Advertentie voor nieuwe Dupuis-albums. Ze werden aangekondigd als SENSATIONEEL. Niets was minder waar! Uit Robbedoes *van 19 maart 1959.*

De *die-hard* verzamelaars van oude Dupuis-albums uit de beginperiode 1940-1970 hebben het niet voor de wind. Zij weten dat de edities van de eerste 15 jaar lastig zijn om te vinden in zeer goede tot nieuwstaat. En vind je dan toch een exemplaar, dan moet je meestal diep in de buidel tasten. Vanaf 1956 worden de albums minder zeldzaam, voornamelijk omdat de oplages sterk toenemen. Hoe verder op de tijdslijn, hoe "goedkoper" het antiquarische album wordt. Ook de albums die verschenen in het jaar 1959, volgen die trend. Je vindt ze nog regelmatig. Alleen is de veeleisende pietje-precies, die alleen tevreden is met een smetteloos exemplaar, eraan voor de moeite.

Door Peter Van Hooydonck

Met dank aan Roger Philippot en Theo Temming

Reeds in de beginjaren van mijn verzamelaarsbestaan viel het mij op. Sommige Dupuis-titels vertoonden typische gebreken aan de rug en op de zijkanten van de covers. De buitenste laag van het papier en de plastificiëring van de rug schilferden af, een proces dat zich ook voordeed op de uiterste rand van de covers, daar waar de covers overgaan in de rug. Vooral bij de Jerry Springalbums *De Ongeluksranch* en *De 3 baarden van Sonoyta* was het expliciet. Ook bij *De Zaak Barnes* (Jan Kordaat) deed zich dat voor. En zeker ook bij het Baard en Kale-album *Spurten!* En *De Zoon van de Honderdman*! Het is pas veel later dat ik opmerkte dat de kwestieuze albums een gemeenschappelijke eigenschap hadden: ze waren allen uitgegeven in het jaar 1959!

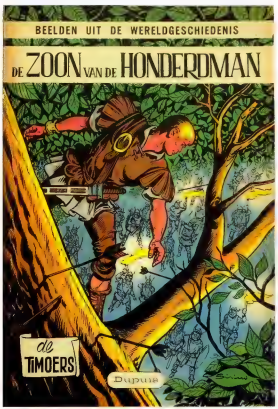

Prompt stormde ik naar mijn boekenkast en selecteerde ik alle Dupuis-albums uit dat jaar. Ik telde er 15. Mijn exemplaren van *Spurten* (Baard en Kale) en *De Zoon van de Honderdman* (Timoer) hadden het euvel in hoge mate. Op verschillende plaatsen op de rug waren delen van de buitenste laag weggeschilferd. Opvallend was dat het verder bijna nieuwstaat albums waren: nooit of zelden geopend, soms kwamen ze uit kleine stockjes. Maar ze werden ontsierd door die miserabele rug. Na een eerste onderzoek bleken volgende albums fel aangetast:

- De Ongeluksranch
- De 3 Baarden van Sonoyta
- De Zaak Barnes
- De Zoon van de Honderdman
- Spurten!
- De Zwarte Pijl
- Popaïne en oude kunst
- De Gorilla heeft het gedaan

Een exemplaar van De Zoon van de Honderdman *in prachtige staat. Alleen de rug ontsiert het geheel!*

STRIPKIOSK FOCUST OP

DE DUPUIS ALBUMS VAN HET VERMALEDIJDE JAAR 1959

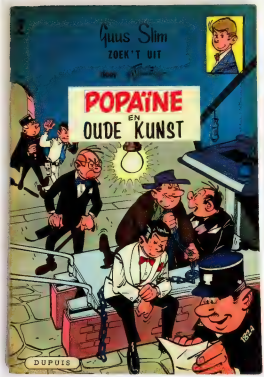

Een zeer mooi exemplaar van Popaïne en oude kunst. *Eronder een foto van de rug...*

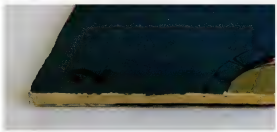

Enkele andere albums uit 1959 leken er wat beter aan toe:

- SOS Vliegende Schotels
- De Tijger van Malakka
- Op Mowgli's voetspoor
- De Fles in Zee
- De Neven Dalton
- De Rechter
- De Zwaardvechter met het Masker

Je ziet wel dat ook daar de ruggen niet helemaal een rimpelloze oppervlakte hebben, maar het afschilferingsproces is minder ingezet. Dan toch maar de albums van het jaar 1958 erbij nemen. Deze vertoonden het euvel niet, hoewel mijn exemplaar van *Vlinder neemt de vlucht* ook kon verbeterd worden. De albums van het jaar 1960 doorstonden de toets met brio, geen vergelijkbare problemen.

Ook De Zwarte Pijl van Johan en Pirrewiet ontsnapt niet aan het euvel.

Ten slotte informeer je je dan bij collega verzamelaars en van her en der liepen de bevestigingen binnen. Ook in hun collecties waren de Dupuis-boeken uit 1959 zorgenkindjes. Slechts in een enkel geval kreeg ik een quasi nieuwstaat exemplaar voorgeschoteld waar de schilferziekte nog geen sporen had achtergelaten. Enkele anekdotes werden opgedist: in Amsterdam werd ooit een stockje albums van *De Zwarte Pijl* opgediept. Maar er zat geen enkel nieuwstaat exemplaar bij, allemaal hadden ze kleine *défauts*.

▲ *Ook de Jerry Spring-albums moeten eraan geloven. Boven de ruggen van* De Ongeluksranch *en* De 3 baarden van Sonoyta.

Het moet zijn dat er iets scheelde in het productieproces van deze albums. Mogelijk had het te maken met een nieuwe soort plastificëring of lijm of werd een andere bindwijze toegepast. Dat is niet meer te achterhalen na al die jaren.

Feit is wel dat het probleem "tijdig" werd opgemerkt want de albums vanaf 1960 kan je vinden in onberispelijke staat. Hoewel je met het zoeken van een *mint condition* van *Het Nest van de Marsupilami's* een tijdje zoet bent.

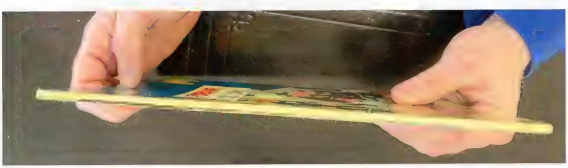

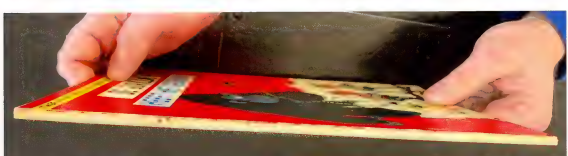

▲ *Maar het is niet allemaal kwel en kommer. Hierboven de ruggen van* Popaïne *en oude kunst en* De Gorilla heeft het gedaan. *Slechts enkele schilfertjes verraden dat het albums zijn uit 1959.*

De mysterieuze medewerker van Vandersteen

FRANÇOIS-JOSEPH HERMAN

▲ *Eén van de zeldzame foto's van Herman, vermoedelijk genomen in zijn tuin in de Bonaventurestraat in Jette*

Willy Vandersteen hield ervan een gemaskerde onbekende te laten optreden in zijn Suske en Wiske-strips. Het werd in de eerste 15 jaar van zijn carrière een echt kenmerk. Ook wanneer het de identiteit van zijn medewerkers betrof, hield Vandersteen ervan ze in een waas van geheimzinnigheid te hullen. Liefst vermeldde hij ze gewoon niet. Man en paard werden zelden tot nooit genoemd.

Door Peter Van Hooydonck

Met dank aan Philippe Mouvet, Roger Decadt en Jean Smits

Gemaskerde medewerkers

In het Vandersteen-interview dat verscheen in *Ons Volk* van 5 januari 1947 heeft Vandersteen het moeilijk met het vermelden van de naam van Wim Goderis, de co-scenarist van Suske en Wiske van het eerste uur, gag-leverancier en tevens onderdirecteur van de Standaard-Boekhandel. Hij noemt hem "*...zijn Westvlaamschen vriend. Uit den omgang met hem groeide een soort geestelijke samenwerking...*" Vandersteen vernoemde Goderis, die afkomstig was van Roeselare, verder nooit. Nochtans was de Suske en Wiske-strip nooit geworden wat het is zonder de bijdrage van deze schuchtere, maar geestige man.

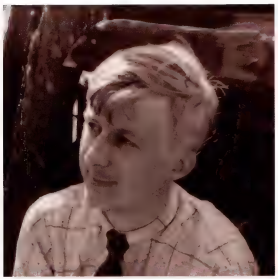

Wim Goderis, co-scenarist van Suske en Wiske

Het moeilijke jaar 1948

In 1948 kwam de tekencarrière van Vandersteen in een stroomversnelling terecht. Naast zijn populaire dagelijkse Suske en Wiske-bandjes en wekelijkse stripplaten van *de Familie Snoek*, *de Vrolijke Bengels* en twee realistisch getekende verhalen, werd Vandersteen medio 1948 verzocht zijn medewerking aan het blad *Kuifje* te verlenen. Op dat ogenblik liep *De Witte Uil* in de krant (vanaf 24 juli) en was het verhaal *De Staalblauwe Boeddha* pas gestart in *Ons Volk* (vanaf 6 juni). Op 20 mei was het tweede realistisch getekende verhaal *De Jonge Brigand* gestart in *Het Nieuwsblad*. Waarschijnlijk had Vandersteen de grootste moeite om zijn allernieuwste opdracht te combineren met deze karrevracht reeds lopende engagementen. Maar het akkoord tussen zijn uitgever, hemzelf en Karel Van Milleghem, hoofdredacteur van het weekblad *Kuifje*, was beklonken: Vandersteen zou een exclusieve Suske en Wiske-strip maken voor het blad *Tintin* dat weliswaar in Franstalig België furore maakte, maar in Vlaanderen maar moeilijk van de grond kwam. De totstandkoming van het eerste verhaal, *Het Spaanse Spook*, waarvan de eerste aflevering in *Kuifje* werd gepubliceerd op 9 september 1948, ging met veel barensnood gepaard. Vandersteen werd op de vingers gekeken door artistiek directeur Hergé, die hem vroeg zijn personages aan de stijl van het blad aan te passen. Ook moest hij de decors waarheidsgetrouwer maken, zodat hij veel meer tijd moest investeren in zijn productie voor *Kuifje* dan eerst gedacht. Vandersteen ging kopje onder en had nood aan ondersteuning.

Op zoek naar medewerkers: Tillieux en De Staalblauwe Boeddha

Dit realistisch getekende verhaal verscheen wekelijks in *Ons Volk* vanaf juni 1948. Voor het scenario had Vandersteen zich laten inspireren door de Franse film *Le Dernier des Six* (1941), naar een verhaal van André Stanislas Steeman. Vanaf plaat 13 (september 1948) veranderde de lay-out van de tekenplaten van 4 naar 3 stroken. Ook is er een duidelijke stijlbreuk waar te nemen. Het is vanaf hier dat waarschijnlijk de Brusselse tekenaar Maurice Tillieux (1921-1978) het verhaal overneemt.

Karikatuur van Maurice Tillieux, getekend door Roba

De stijl van Tillieux is vlot te herkennen dank zij het werk dat hij op datzelfde ogenblik maakte voor *Héroic-albums*. Deze tekenaar was op zoek naar meer opdrachten en vernam dat Vandersteen op zoek was naar medewerkers. Vandersteen nam zijn voorstel met beide handen aan: voor *De Staalblauwe Boeddha* deed hij noodgedwongen beroep doen op deze tekenaar die later zou uitgroeien tot een cultauteur in het universum van de Belgische strip, met als apotheose zijn stripreeks *Guus Slim* voor het weekblad *Robbedoes*. De medewerking van Tillieux werd door Vandersteen nooit vernoemd.

De Witte Uil en De Jonge Brigand

Het is opvallend dat vanaf juli 1948 de kwaliteit van de tekeningen van deze twee verhalen systematisch vermindert: de gags worden flauwer, de tekeningen minder verzorgd. Het tweede halfjaar van 1948 is voor Vandersteen duidelijk een periode van problemen en zorgen geweest. Het is geen toeval dat zowat alle reeksen die hij in die maanden tekende, duidelijk aan kwaliteit inboeten. Het stuntelige, onsamenhangende verloop van de eindfase van de Suske en Wiske-strip *De Witte Uil* in de krant, de neerwaartse kwaliteit van de afleveringen van *De Jonge Brigand* in *Het Nieuwsblad*...

Vandersteen moest op zoek naar een vaste medewerker, die lettering en inkting op zelfstandige basis voor zijn rekening kon nemen. Hij vroeg het eerst aan zijn spitsbroeder Bob De Moor. Maar Bob De Moor was zélf overstelpt door werk en begon zich goed te voelen in de ploeg tekenaars in de Lombardstraat in Brussel. In 1951 zal hij soortgelijk verzoek van Hergé wél aanvaarden.

François-Joseph Herman

Uiteindelijk vond Vandersteen de gezochte hulp bij een piepjonge Brusselse tekenaar: François-Joseph Herman (1931-1963). Deze eerste echte medewerker kwam in 1949 op 18-jarige leeftijd als inkter in dienst bij Vandersteen en werkte mee aan de strips die verschenen tussen 1949 en 1952. Vandersteen vertelt: "*Voor het tekenen in potlood*

QUELQUES INSTANTS PLUS TARD, TOUS DEUX QUITTAIENT LE REFUGE.
RIEN, PAS MÊME UN SEUL OBJET NE FUT TROUVÉ DANS LES VÉGÉTATIONS BORDANT LA RIVIÈRE, AFIN D'ECLAIRER LEURS...
...RECHERCHES. ILS RENTRÈRENT COMME ILS ETAIENT PARTIS.
APRÈS S'ETRE UN PEU REPOSÉ, GUY PRIT CONGÉ DE SON BIENFAITEUR. ET SUIVANT LES INDICATIONS DE CELUI-CI, GUY PARTIT A LA RECHERCHE DU...
...SECRET DE L'ÎLE. NOTRE AMI N'AVAIT PAS REÇU DE PLUS GRANDES PRÉCISIONS ET, AYANT TRAVERSÉ UNE VÉGÉTATION ABONDANTE, SE MIT A GRAVIR UNE PENTE ROCHEUSE
ARRIVÉ AU SOMMET, GUY FUT SURPRIS PAR LE SPECTACLE QUI S'OFFRAIT A SES YEUX.
HERMAN, F.J.G.
A CONTINUER!

LE SECRET DE LA MER.
TEXTE ET DESSINS DE F.J HERMAN
UNE VALSE, UNE CITÉ, CAUSE ET DÉSERTE, PLONGÉE DANS UN SILENCE PLUS PROFOND QUE LA PÉTRIFIANTE AUSTÉRITÉ DE SON ARCHITECTURE, S'OFFRE AU REGARD DU GUET.
ET QUE FAIT ON LA-DEDANS ?
RIEN, SINON TIMBRER LE JOUR QUI TOMBE À RACCOMPAGNER LA NUIT QUI PART.
CACHÉ DANS LE FEUILLAGE, UN ELAN DE CURIOSITÉ LES PRIVE À L'INCONSCIENCE À NU.
DE TOUTE SA PUISSANCE, DANS UN ELAN UNE DÉTENTE TRANSFORME LE CONTACT.
PEINES OUBLI TERRASSE LE "TYSTERIEUX CYCLOPE-LAND" LE SOLEIL SE RETOURNE CELUI-CI VERS LE MONDE NOIR

◂ ▲ *De merkwaardige overgang in* Le Secret de la Mer! *(zie ook vorige pagina). We wanen ons plots in een andere strip. De gelijkenis met de platen van* De Pantoscaaf *is treffend.*

neem ik zo ongeveer 2 uur per band. Dan geef ik het aan een helper die het in inkt zet en die getrouw alle lijntjes en letters moet volgen. Maar eer ik begin te tekenen moet ik weten wát ! Dat duurt soms twee minuten, of acht uur." Nu was Vandersteen een minutieus potloodtekenaar zodat een inkter met vaste hand vrijwel onmiddellijk aan het werk kon beginnen, zonder dat het zélf een uitstekend tekenaar moest zijn. Op de achterzijde van de originele tekenstroken van *Lambiorix* vonden we regelmatig de vermelding *F.J Herman, Boogschuttersstraat*, waaruit we afleiden dat deze man bij Vandersteen thuis werkte.

Deze piepjonge kerel die steeds in de anonimiteit is gebleven, was een uitstekend vakman, want in die periode verschenen de best uitgewerkte en grafisch meest verzorgde verhalen in de Suske en Wiske-reeks. Wanneer in 1952 Karel Boumans de inktersploeg kwam vervoegen, verdween Herman van het toneel.

Slechts een handvol andere strips van de hand van Herman zijn gekend. De strip *Le Secret de la Mer* (1949-50) voor het blad *Feu Sacré* is een zeer merkwaardige productie! De eerste pagina's lijken wel van een andere tekenaar te zijn! Vanaf de plaat die verscheen op 15 januari 1950 (één week na het einde van *Lambiorix* in de krant), ondergaat de strip een ware metamorfose en brengt de tekenaar plots een personage op het voorplan, met een kaproen over het hoofd, identiek aan de gemaskerden in *Lambiorix*! *Le Secret de la Mer* wordt dan na enkele afleveringen abrupt afgebroken. Had Vandersteen in de gaten dat zijn leerjongen zijn eigen concepten kopieerde in eigen producties? We weten het niet, maar het zou zomaar kunnen. ▸

Aankondiging van het verhaal dat Herman tekende voor Héroic-albums. Uit Héroic-albums nummer 7 van 1953.

De Weerwolf

Dit spannende realistisch getekende verhaal liep in *Ons Volk* van 26 juni 1949 tot 15 januari 1950. Het is best mogelijk dat Herman ook voor deze strip de inkting voor zijn rekening nam. Het thema van de weerwolf nam Herman alleszins mee naar een eigen productie die hij leverde aan het blad *Héroic-albums*, enkele jaren later: *Franjo tegen de weerwolven*.

Herman op eigen benen

Hoe de samenwerking tussen Herman en Vandersteen geëindigd was, weten we niet. Maar vermoedelijk zal het in de loop van 1952 gebeurd zijn. Wat we wél weten, is dat de jonge Brusselaar nog een strip maakt voor *Héroic-albums* in de periode 1953-54. Daar voert hij een personage op, *Franjo, eenvoudige Koejongen*. Franjo is een samentrekking van zijn eigen voornaam.

Dit is meteen de langstlopende strip van Herman. Hij is getekend in de stijl van het oude realistisch getekende werk van Vandersteen. Herman gebruikt typische stijlkenmerken uit de Vandersteenstal zoals de vorm van tekstballons, de eerste letter van een tekstvakje in een zwart blokje... Ook inhoudelijke elementen zoals het optreden van een weerwolf, verwerkte Herman in dit werk. Van Franjo verschenen twee verhalen.

Herman tekende ook nog een derde, onafgewerkt verhaal, maar dat bevatte zoveel Bessy-elementen dat *Héroic-albums* het onmogelijk kon publiceren.

Herman introduceerde weerwolven in zijn strip. Mogelijk haalde hij zijn inspiratie in het Vandersteen-oeuvre.

De eerste plaat van het niet-verschenen verhaal van Franjo.
De sfeer van de oude Bessy-verhalen is duidelijk aanwezig, met name van Het Geheim van Rainy Lake. In de 4de strook haalt Herman er zelfs een collie bij. Geen wonder dat het niet tot een publicatie kwam.

A APRÈS AVOIR VÉCU LES AVENTURES QUE VOUS CONNAISSEZ, FRANJO MENE UNE VIE PAISIBLE... IL S'EST INSTALLÉ DANS LE NORD AMÉRICAIN OÙ IL EXERCE UN MÉTIER QUI LUI PLAÎT.
B FRANJO VIENT DE TERMINER SON TRAVAIL. IL DÉCIDE DE FAIRE UNE PROMENADE À CHEVAL POUR SE DÉTENDRE.
C PFF!... LE TEMPS COMMENCE À ME PARAÎTRE LONG! VIVEMENT LE DIMANCHE!
ALLONS VOIR VIENS TIGRESS, À CET ENDROIT DE LA FORÊT!
D AH OUI, C'EST MAGNIFIQUE ICI! ON APERÇOIT LES MONTAGNES AU LOIN!
E CET ENDROIT VALLONNÉ LE CHANSON DE LOUPIOTS.
SALUT, FRANJO!
AH, SALUT! QUELLE BONNE SURPRISE, VIEUX!... MAIS DIS-MOI, N'AS-TU PAS UN PEU VU UN CHIEN RÔDER PAR ICI?
UNE HISTOIRE BIEN ÉTRANGE, VRAIMENT... MAIS DIS-MOI, QUE SE PASSE-T-IL?
F NON?... MAIS S'AMUSER À PARLER, MAIS PAS ICI!
DANS CE CAS VIENS CHEZ MOI!... NOUS Y SERONS PLUS À L'AISE!
G LES DEUX HOMMES PARLENT DE LA, ON CHIEN COLLEY SEMBLE LES ENVIRONNER.

H DE BEWOGEN AVONTUREN DIE JULLIE BELEMMAAL BELEEFDE LIEFDE BESSY MIJ EEN RUSTIG LEVENTJE IN DE HUT VAN HAAR MEESTERS. IN HET ONTGINNEN MARC EN ANDY HUN CLAIM. DAN WORDT HUN WERK BELEMMD EN EEN SCHIJNHEILIGE ORDER DE KLEINKINDEREN BELEMMEN DE ZAKJES GOUDPOEDER ZICH OP TE STAPELEN...

▲ Veel ademt de Vandersteenstijl uit: het beginprentje, de manier om bosjes en bomen te tekenen, de narratieve techniek…

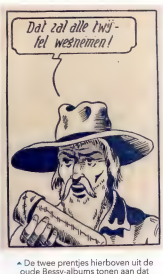

▲ De twee prentjes hierboven uit de oude Bessy-albums tonen aan dat Herman meermaals deze verhalen bekeken heeft.

Later, in de jaren '60, vinden we Herman nog even terug in het blad *Robbedoes*. Daar tekent hij twee verhalen van *Oom Wim*. In 1963 tekende hij:

- *Een Vlaamse dragonder* (*Robbedoes* 1299)
- *De laatste zucht van de Moor* (*Robbedoes* 1327)

François-Joseph Herman overleed op 7 juli 1963....

In het premium-album voor de abonnees 2022 van *StripKiosk*, hebben we alle bekende platen van Franjo gebundeld. De platen van het derde verhaal hebben we in de oorspronkelijke, Franstalige lettering laten staan.

MARC SLEEN: 1922-2022
NERO: 1947-2022

Het jaar 2022 zal bol staan van de festiviteiten en speciale uitgaven in het kader van de 100ste verjaardag van Marc Sleen, tevens de 75ste van zijn stripheld Nero. Ook StripKiosk kon er onmogelijk niets over zeggen. In dit artikel verzamelden we anekdotes van liefhebbers en verzamelaars. Hoe herinneren zij zich Sleen? Wat is hen bijgebleven? Wat willen ze met ons delen?

Door Peter Van Hooydonck

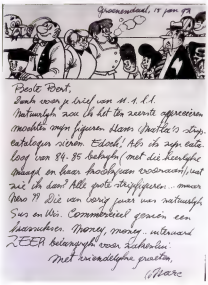
Brussel, 11 jan 83
Beste Bert,
Dank voor je brief van 11.1.1.1.
Natuurlijk zou ik het te zeer appreciëren mocht mijn figuren Hans Matla's stripcatalogus sieren. Echter, als ik zijn catalogus van 84-85 bekijk, met die heerlijke omslag en haar broodje van evenwicht, zie ik daar alle gekke stripfiguren... maar Nero ?! Die van oorlog zwaar van natuurlijk Suske en Wiske. Commercieel gezien een fameuze keuze. Money, money... inderdaad ZEER belangrijk voor Suskewiski!
Met vriendelijke groeten,
Marc

De stripcatalogus van Hans Matla

Door Bert Matla

In 1989 gaf Hans Matla zijn zevende stripcatalogus uit met hierop een afbeelding van de Suske en Wiske-familie. Een paar jaar later vroeg ik me af of Marc Sleen misschien geïnteresseerd was om een tekening voor de omslag van een volgende editie te maken, waardoor zijn creaties extra onder de aandacht zouden komen. Nadat ik Hans had gepolst stond het sein op groen, en zo kon het gebeuren dat de kleurrijke stripfiguren van Marc Sleen op de voorplaat van de in 1993 verschenen uitgave hun opwachting maakten. In het kader van 100 jaar Marc Sleen vinden jullie hierbij een brief, die ik 30 jaar geleden van Sleen daarover mocht ontvangen.

Heroïsche schaaknamiddagen

Door Yves Kerremans

De ontelbare veldslagen die Marc met mij uitvocht op het schaakbord staan blijvend in mijn geheugen gegrift. Wij speelden zeer snel, een tiental schaakmatchen per namiddag want Marc hield niet van tegenstanders die een half uur nadenken over hun volgende zet om dan vervolgens een stupide zet te doen. En ik ook niet. De champagne vloeide daarbij rijkelijk en hoe leger de fles, hoe sneller en roekelozer we speelden. Dat daarbij regelmatig werd gezondigd tegen de spelregels en de schaaklogica was niet belangrijk. Wat telde was het plezier dat we hadden. Tussendoor discussieerden we geanimeerd over het onrecht dat zijn geesteskinderen werd aangedaan en hoe dat kon rechtgezet worden.

Regelmatig verraste Marc mij met een geschenk of opdracht. Zoals deze fotokopie van het schaakdiploma oorspronkelijk in 1948 uitgereikt door het weekblad Overal. *Na onze schaaknamiddag op 23 juni 1995 gaf hij mij deze gepersonaliseerde versie. Gelukkig heb ik de buitengewone opgave niet moeten uitvoeren. Het originele schaakdiploma is beschreven in* Brabant Strip Magazine *nr. 199 (2014) en* Sleens Curiosahoekje *nr. 1 (2015).*

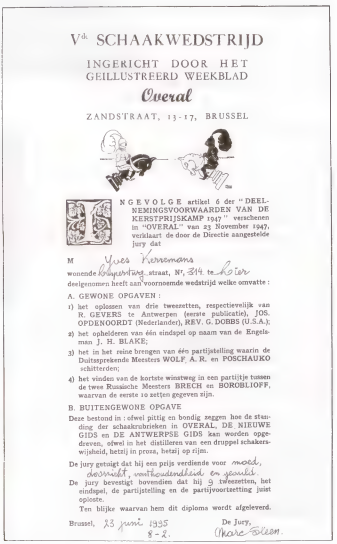

V^de. SCHAAKWEDSTRIJD

INGERICHT DOOR HET GEILLUSTREERD WEEKBLAD

Overal

ZANDSTRAAT, 13-17, BRUSSEL

INGEVOLGE artikel 6 der "DEELNEMINGSVOORWAARDEN VAN DE KERSTPRIJSKAMP 1947", verschenen in "OVERAL" van 23 November 1947, verklaart de door de Directie aangestelde jury dat

M Yves Kerremans

wonende Koningstraat, N°. 314 te Lier

deelgenomen heeft aan voornoemde wedstrijd welke omvatte :

A. GEWONE OPGAVEN

1) het oplossen van drie tweezetten, respectievelijk van R. GEVERS te Antwerpen (eerste publicatie), JOS. OPDENOORDT (Nederlanden), REV. G. DOBBS (U.S.A.);

2) het ophelderen van één eindspel op naam van de Engelman J. H. BLAKE;

3) het in het reine brengen van één partijstelling waarin de Duitsnprekende Meesters WOLF A. R. en POSCHAUKO schitterden;

4) het vinden van de kortste winstweg in een partijtje tussen de twee Russische Meesters BRECH en BOROBLIOFF, waarvan de eerste 10 zetten gegeven zijn.

B. BUITENGEWONE OPGAVE

Deze bestond in : ofwel pittig en bondig zeggen hoe de stunding der schaakrubrieken in OVERAL, DE NIEUWE GIDS en DE ANTWERPSE GIDS kan worden opgedreven, ofwel in het distilleren van een druppel schaakerswijsheid, hetzij in proza, hetzij op rijm.

De jury gezegt dat hij een prijs verdiende voor moed, doorzicht, voorbeeldigheid en gezelligheid

De jury bevestigt hovendien dat hij 9 tweezetten, het eindspel, de partijstelling en de partijvoortzetting juist opgelote.

Ten blijke waarvan hem dit diploma wordt afgeleverd.

Brussel, 23 juni 1955 De Jury,

8-2. Marc Sleen

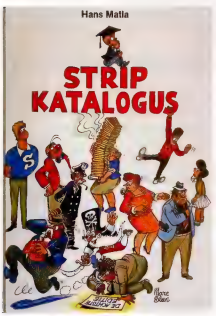

De cover van de Stripkatalogus met de figuren van Marc Sleen

Hubert Van de Vijver

Door Peter Van Hooydonck

Het moet begin van de jaren '80 geweest zijn. Mijn goede vriend Walter Krijn en ik waren grote Sleen-liefhebbers en we zochten een goed excuus om een gesprek te kunnen hebben met de man die ons zoveel plezier had gebracht. Walter was goed geëquipeerd met audio- en video-apparatuur en we namen contact op met Sleen om een heus interview te doen voor een vrije radio. Gepakt en gezakt kwamen we toe in de Hortensialaan en Marc Sleen liet ons welwillend binnen. Hij stelde ons snel op ons gemak en het interview kon beginnen.

Op een bepaald moment wordt er gepraat over Sleens bijdrage in geïllustreerde boeken. Hij vermeldt Reporter 17 en is even de naam van de schrijver kwijt. Trots als een pauw kom ik tussen met het antwoord: "Hubert Van de Vijver"! Sleen schrikt en verbaast er zich over dat een jonge snaak wist wie Hubert Van de Vijver was. Toen ik later Sleen ontmoette in andere omstandigheden, wist hij nog perfect wie ik was en vooral... dat ik Hubert Van de Vijver kende! Jammer genoeg is het beeldmateriaal van het interview niet meer bestaande, maar nog wel de geluidsband!

Een spirituele invloed

Door Geert Ollieuz

Ik weet nog goed hoe ik mijn eerste Nero-albums kreeg van een paar goede vrienden van mijn broer, die negen jaar ouder is dan ik. Een nieuwe wereld ging voor mij open van knotsgekke avonturen op exotische plekken en vreemde, (voor mij) ongekende continenten. En dan die figuurtjes, doldwaze wereldverbeteraars, behaagzieke pijprokende matrones, vervlaamste franskiljons, avontuurlijke broekventjes, sullige krachtpatsers en nog veel meer van-de-pot-gerukte exemplaren, al dan niet met een trechter of een papieren hoedje scheef op hun hoofd geplant. Ik leerde er Jozef Stalin kennen in het Kremlin op het Rode Plein van Moskou of Nasser, president van Egypte aan het Suezkanaal. Ik was getuige van de Korea-oorlog en de troepen van Tsjang Kai Tsjek aan de Straat van Formosa. Het Ijzeren Gordijn bestond echt voor mij. Ik reisde mee naar Zuid-Amerika en Papoea, ik wandelde mee met Nero tot aan de voordeur van het Witte Huis en ik zag hem boksen tegen Joe Louis, de "brown bomber". Maar ook in eigen land leerde ik speciale plekjes kennen zoals Erps-Kwerps of Moerbeke-Waas, ik bezocht de wereldtentoonstelling van '58 en kende de Noord-zuidverbinding van Brussel! Ik leerde

kunstenaars zoals Octaaf Landuyt kennen en ontmoette Aga Khan die getrouwd was met de beeldschone Rita Hayworth!

Maar ook andere illustere personen zoals Oktaaf Keunink, de Lustige Kapoentjes met die onvergelijkbare rekel Flurk of Piet Fluwijn en Bolleke stimuleerden mijn nieuwsgierigheid en mijn gevoel voor absurde humor en nonsensicale kolder! En door hun geestelijke vader Marc ridder Sleen werd mijn milieubewustzijn en mijn liefde voor Afrika gewekt! Ja, die fantasierijke wereld van Sleen had een diepe invloed op mijn spirituele ontwikkeling en door de lectuur van zijn verzinsels werd ik een vrolijke levensgenieter belust op al het wondermooie wat zich op de wereld voordoet!

The cat of Katmandu

Door Bart Beernaerts

Met het eindejaar in zicht stuur ik traditiegetrouw een nieuwjaarskaartje naar Marc Sleen: we spreken december 1999.

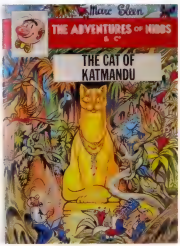

Ik was al geruime tijd op zoek naar het Engelstalige Nero-album "The cat of Katmandu". Talloze rommelmarkten en stripbeurzen bezocht, album niet te vinden. Geniale ingeving: waarom niet vragen aan de meester Marc Sleen himself. Dus bij mijn nieuwjaarswensen een briefje of hij dat album soms niet dubbel had.

Op een regenachtige avond ergens in februari 2000 gaat de telefoon over. Mijn oudste dochter(9j) neemt op en komt met het draagbaar toestel aangelopen..."*Een meneer met een zware stem aan de lijn , Sleen of zoiets.*" Vraag mij niet hoe hij aan mijn telefoonnummer is gekomen, maar het was wel degelijk Marc Sleen. Het was best wel een leuk geanimeerd gesprek. Bij het afronden van het gesprek vroeg Marc: "*Je weet het, als je The Cat of Katmandu vindt, koop hem voor mij ook, want ik heb die strip zelf niet...haha.*"

Op 23 maart 2000 kreeg ik een reeks kaarten van Marc waarop hij mij nogmaals bedankte voor het briefje bij mijn nieuwjaarskaart. Leuk.

De strip "*The cat of Katmandu*" heb ik ondertussen al wel, maar ik heb door omstandigheden nooit een exemplaar kunnen schenken aan Marc. Spijtig!

Een leuke persfoto

Door Mark Landrieux

Mijn stripliefde voor Nero en Marc Sleen slingert mij terug naar de kindertijd. Het kruidenierswinkeltje op de hoek van de straat verkocht daar toen o.a. de niet zo heel dure (15 frank) stripalbums Jommeke, Thomas Pips, Dees Dubbel & Cesar, Jan Heibel, de Kapoentjesalbums en uiteraard... Nero! Ik koester deze allemaal nog steeds, maar mijn voorliefde is later gegroeid naar het volledige oeuvre van Marc Sleen. Hoe hij met enkele eenvoudige pennentrekken in Piet Fluwijn & Bolleke en de Lustige Kapoentjes een humoristische korte gag kon weergeven, vond ik fascinerend! Zelfs nu tovert dit nog altijd een (nostalgische) glimlach op mijn gezicht. Ergens in 1982 schreef ik hem eens een brief, ik had het adres toen gekregen van een andere stripfanaat. Wat er toen exact in geschreven stond weet ik niet zo goed meer, maar als vurige fan zal dat wel de vraag geweest zijn om eens een tekening te mogen ontvangen. En inderdaad, een tijdje later zat er een kaartje in de bus! Ietwat verbleekt doordat het op mijn kamer uitgestald stond, toch koester ik dit nog steeds in mijn Marc Sleen verzameling!

Jaarlijks kreeg ik ook een nieuwjaarskaart toegestuurd, en zelfs op mijn verjaardag werd ik soms aangenaam verrast! Hieronder een voorbeeld, de originele persfoto in mijn bezit. Marc Sleen vroeg me om enkele copies hiervan, hij stuurde me toen deze terug.

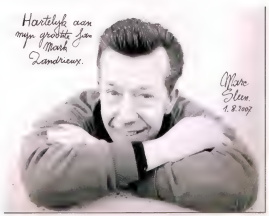

Ridder Marc Sleen heeft in een groot deel van mijn leven een rol gespeeld door die aangename momenten die ik dankzij zijn rijke striperfenis die hij ons heeft nagelaten, heb mogen beleven. Heel hartelijk bedankt Ridder Marc!!!

HIER BRANDT DE LAMP!

Het verhaal van Reddy Kilowatt, Professor Pomp, de familie Ponpon en Lumen

▲ *Patent uit 1935.*

In de Verenigde Staten begonnen vanaf het einde van de 19de eeuw commerciële wisselstroomopwekkende stations Noord-Amerikaanse straten en huizen van elektriciteit te voorzien. Tegen 1925 waren vrijwel alle steden en grote dorpen op een elektriciteitsnet aangesloten, in tegenstelling tot 90 % van de boerderijen op het platteland. Zaak was dus om daar de zuinige eigenaars van kleine bedrijven, sceptische boeren en plattelandsbewoners alsnog te overtuigen van het nut en de voordelen van een aansluiting. Hiervoor vond men het bij de Alabama Power Company (APC) een goed idee om van hun grotendeels onzichtbare nieuwe product een 'elektrische bediende' te maken en hem een menselijk gezicht te geven. Een figuurtje dat de klanten kon aanspreken en vertrouwen uitstraalde.

Door Philippe Mouvet
met dank aan Joppe Broeckhoven en Sascha Van Laeken

Merchandising, o.a. broche (1949) - thermometer (jaren '50) - kleurboek.

Reddy Kilowatt, die doorheen de jaren grafisch evolueerde, werd zo een krachtige promotor van elektrische energie, vooral toen na de Tweede Wereldoorlog de economie opnieuw *boomde* en de vraag naar elektriciteit steeg. Reddy werd populair, en dook op onder allerlei publicitaire vormen: reclamefilmpjes, uiteenlopende curiosa en zelfs strips!

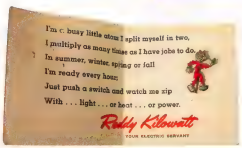
I'm a busy little atom I split myself in two,
I multiply as many times as I have jobs to do.
In summer, winter, spring or fall
I'm ready every hour.
Just push a switch and watch me zip
With . . . light . . . or heat . . . or power.
Reddy Kilowatt
YOUR ELECTRIC SERVANT

Reddy Kilowatt - Reddy Made Magic N° 1 *(januari 1946)*

Zo verschenen vanaf 1946 bij Educational Comics (EC) in de loop der jaren verschillende comic books, enigszins anarchistisch gedateerd en genummerd:

- **N°1** - "*Reddy Made Magic – The amazing true story of Electricity*" (januari 1946)
- **N°2** - "*Edison, the man who changed the world*" (copyright 1947)
- **N°2** - "*Light's diamond jubilee*" (copyright 1954)
- **N°2** - "*Wizard of light*" (copyright 1956)
- **N°3** - "*The space Kite as told by Reddy Kilowatt*" (copyright 1960)
- **(zn)** - "*The space Kite*" (copyright 1960, uitgegeven door Southern California Edison Company)

Verder trad Reddy Kilowatt ook als gast op in een *Astroboy*-comic, "*The mighty Atom*" (1966), én in een comics-reeks getiteld KITE FUN BOOKS: aangepaste versies van comics van *Pink Panther, Bugs Bunny, Rocky and Billwinkle* of nog *Magilla Gorilla*, om er maar enkelen te noemen.

Reddy Kilowatt - Light's diamond jubilee *(1954)*

Reddy Kilowatt - The Space Kite *(1960)*

Reddy Kilowatt - The Mighty Atom *(1966)*

Reddy Kilowatt, ook een Belgisch verhaal?

Vanaf 1911 had de Belgische Unie van Elektriciteitsbedrijven (UEB) een eigen blad, dat doorheen de jaren regelmatig van naam veranderde. Het blad was bedoeld voor vaklieden en publiceerde informatie over de laatste evoluties in de sector, heel professioneel en technisch opgezet, en niet voor een breder publiek bestemd.

Maar ook in Europa ontwikkelde de consumptiemaatschappij zich in de loop van de jaren '50 razendsnel en kwamen er allerlei nieuwe elektrische toestellen op de markt. Het was dus nodig om de Belgische huishoudens daarvoor warm te maken en ze te informeren over alle mogelijkheden die deze boden. Begin 1957 besloot de UEB om hiervoor een meer algemeen, klantgericht informatieblad uit te brengen: *Elektriciteit voor U* (formaat 18 x 26 cm, 16 pagina's waarvan 8 in kleur en 8 met steunkleur). Het blad had een Franstalige tegenhanger: *Electricité pour vous*, en richtte zich vooral tot de moeder des huizes en bracht op de achterkaft ook een pagina voor de kinderen.

Het valt op dat van 1957 tot eind 1959 in dit infoblaadje Reddy Kilowatt nergens opduikt. Was hoekige Reddy in België op dat ogenblik dan niet 'gezellig' genoeg bevonden om het blad te animeren? Blijkbaar, want UEB verkoos om de stripminnende Belgische jeugd te trakteren op een reeks humoristische gags die grafisch aansloten bij het succesvolle stripblad *Robbedoes*.

Electriciteit voor u - cover

Professor Pomp

Zo werd vanaf nr.13 van december 1958 een leuke maandelijkse gagplaat gepubliceerd van '*De uitbroedsels van Professor Pomp*' door Marcel Denis. Denis was toen in *Robbedoes* net begonnen aan de avonturen van De gebroeders Clips, een duo doldwaze uitvinders.

Van *De uitbroedsels van Professor Pomp* zijn 6 platen verschenen (in nr. 13, 14, 15, 16, 17 en 19). In nr. 18 zou oorspronkelijk wel een gag verschijnen, maar die werd weggelaten door de publicatie van een artikel over Hergé in dat nummertje. Plaat genummerd 6 is dus niet gepubliceerd (is die wel getekend?), de plaat in nr. 19 (oktober 1959) is genummerd 7. Deze korte, mooi afgedrukte gagreeks verscheen in kleur op de achterkaft van het blad. Pomp is een geniale maar toch wat prettig gestoorde professor, van wie alle maffe uitvindingen (uiteraard functionerend op elektriciteit) ware rampen veroorzaken.

Maar Pomp verdwijnt dus na 6 gags uit het blad. Blijkbaar reflecteerde deze humoristische catastrofestrip niet echt wat de bedoeling van het blad was: de nieuwste elektrische huis-en-tuin-toestellen als betrouwbaar en veilig promoten...

UEB beslist dan toch maar om Reddy Kilowatt als meer betrouwbare bondgenoot bij de Belgische gezinnen te introduceren. De lezers van *Elektriciteit voor U* maken met hem kennis in nr. 21 van februari 1960. Reddy stelt zich voor en legt uit dat hij voortaan het gezicht zal zijn van UEB, '*steeds tot uw dienst om informaties en uitleg te verschaffen*'. Zo sluit de UEB in zijn communicatie aan bij wat elders gebeurt, want Reddy is ondertussen uitgegroeid tot de internationale mascotte van elektriciteitsmaatschappijen. Maar Reddy is geen stripfiguur, en wordt enkel gebruikt om in elk nummertje een rubriek van een illustratie te voorzien. Achteraan het blad worden de avonturen van Pomp vervangen door meer neutrale strips uit het aanbod van de King Features Syndicate of het Belgische agentschap A.L.I. Tot zover het blad *Elektriciteit voor U*.

Het gebruik van Reddy Kilowatt in het blad past trouwens in een breder concept, want de UEB organiseert ook in zijn Centraal Informatiebureau te Brussel regelmatig tentoonstellingen waar allerlei huishoudelijke elektrische toestellen worden voorgesteld. Hulpvaardige hostessen verschaffen aldaar geïnteresseerden de nodige informatie. Ook Reddy Kilowatt is daar visueel present als vertrouwde ambassadeur. In de loop der jaren zullen doorheen gans België regelmatig zulke tentoonstellingen worden georganiseerd om het publiek te informeren over de ontwikkelingen en distributie van de Belgische energieproducenten en leveranciers. Reddy zal daar steeds trouw zijn rol van vertrouwde mascotte spelen. Men vindt hem terug in infofolders en promomateriaal die bij deze gelegenheden worden uitgedeeld.

Maar werd in België Reddy Kilowatt dan nooit als een echt stripfiguurtje gebruikt? Toch wel, zo blijkt! .

▲ *Eerste optreden van Reddy in* Elektriciteit Voor U, *februari 1960.*

Reddy Kilowatt door Eduard De Rop, Eugeen Decamps en Jean-Luc Béghin.

In 1963 deelt de Unie van Belgische Elektriciteitsexploitanten een 8 pagina's tellende reclamestrip-folder uit. De mooie kleurenfolder brengt een 6 pagina's tellende vervolgstrip van "*De familie Ponpon*" (meteen ook de titel van de folder) waarin Reddy het verhaal becommentarieert, en een Reddy Kilowatt-ganzenbord op het middenblad. De folder bestaat zowel in het Nederlands als in het Frans, en de opzet doet wat denken aan die van de reeds hoger vermelde Amerikaanse Educational Comics.

In *StripKiosk* nr. 8 wist Danny de Laet ons te vertellen dat deze strip door Eugeen Decamps en Eduard De Rop werd getekend. Als afsluiter van zijn boeiend artikel over Decamps bracht Danny dan ook de 6 platen van deze onbekende en haast onvindbare folder.

Het Reddy Kilowatt-ganzenbord op pagina's 4 en 5 is getekend door John Woods ('63). John Woods is het pseudoniem dat Jean-Luc Béghin in het begin van zijn tekencarrière gebruikte (al signeerde hij toen ook geregeld met Jean-Luc Engels). In 1963 verschijnt in het weekblad *Robbedoes* een reeks paginagrote publicitaire humoristische reclametekeningen voor verschillende modellen van het automerk Citroën, die eveneens met J. Woods of Jean-Luc gesigneerd zijn. In de jaren nadien zal Béghin geruime tijd regelmatig technische dossiers en gedocumenteerde posters maken als supplement van het weekblad *Spirou*.

Belgische stoffen badge (misschien 1963)

uit Kuifje 1963 nr 26

dag vriendjes...
Ik ben blij, want deze zomer mag ik ook op vakantie aan
ZEE
Daarom zal ik mijn diensten bij u thuis niet verwaarlozen! Neen hoor, ik zal ervoor zorgen dat de elektriciteit goed blijft funktioneren.
Van 2 juli af zal ik achtereenvolgens naar 16 verschillende stranden gaan.
Daar zal ik dan voor jullie :
- spelen
- wedstrijden
- verrassingen
inrichten en daarbij talrijke prijzen en geschenken toekennen !
DIE MAAR EENS WAAR IK OVERAL ZAL ZIJN:
HEIST op 2 juli en 15 augustus
KNOKKE op 3 en 31 juli en 17 augustus
ZEEBRUGGE op 5 en 30 juli
DUINBERGEN op 6 en 29 juli en 9 augustus
DE HAAN op 8 en 27 juli
BREDENE op 9 juli en 28 augustus
OOSTENDE op 10 juli en 19 augustus
MARIAKERKE op 11 juli en 26 augustus
MIDDELKERKE op 12 juli, 4 en 16 augustus
KOKSIJDE op 13 juli, 2 en 14 augustus
WESTENDE op 15 juli, 1 en 18 augustus
OOSTDUINKERKE op 17 juli en 23 augustus
DE PANNE op 18 juli en 22 augustus
ST. IDESBALD op 20 juli en 25 augustus
OPGELET: Kijk op de voorgaande dagen van elk overgang en maar mijn komst en verpeer 's morgendags met een doek te nemen aan de speelst en wedstrijden waar al mijn vriendjes. Ge zult me gemakkelijk kunden, want ik ga me met heel mijn gevolg op de dijk opstellen, of toch meestal.
EEN PRETTIGE VAKANTIE EN TOT KIJK!
REDDY KILOWATT
DE ELEKTRISCHE DIENAAR VAN HEEL HET GEZIN!

Dank zij de datering bij de handtekening op het ganzenbord weten we dus dat de folder zeker in 1963 is verdeeld. In dat jaar organiseert EBES (de Unie van de Belgische Energiebedrijven) strandspelen aan de Belgische kust. Reclame hiervoor verschijnt o.a. in het *Kuifje's Weekblad* nr. 26 van dat jaar. De aankondiging is geïllustreerd met twee Reddy Kilowattfiguurtjes.

Het is vermoedelijk op deze strandspelen dat onder andere promotie-items, zoals een stoffen badge met een afbeelding van Reddy Kilowatt, aan de winnaars van de dagelijkse spelen wordt uitgedeeld. Eric De Rop is formeel: noch die aankondiging, noch de badge werden door zijn vader getekend. De auteur(s) blijven dus tot nader order onbekend, want illustraties van Reddy Kilowatt zijn in België nooit gesigneerd.

De geschiedenis van het licht (OSRAM 1966 en 1967)

Wie aan elektriciteit denkt, denkt automatisch ook aan gloeilampen. De twee kunnen niet zonder elkaar. In de jaren '60 laat lampenfabrikant OSRAM door Henry De Drijver een educatieve strip '*Lumen vertelt*' tekenen. Dit 48 pagina's tellende stripverhaal verschijnt in voorpublicatie in *Zonneland* vanaf nr. 46 van 18 november 1966 en eindigt in oktober van het jaar daarop. Eind jaren '60 verschijnt het verhaal bij uitgeverij Altiora in Averbode als twee stripboekjes van elk 24 bladzijden onder de titel "*Alle schijnwerpers op LUMEN – De geschiedenis van het licht*". Deel I verschijnt in 1969, Deel II een jaar later. Om deze geschiedenis te vertellen bedenkt de tekenaar het nieuw, gezellig figuurtje Lumen, een druppelvormige vlam met armen en benen. Stukken gezelliger dan de hoekige Reddy Kilowatt... Nu wel een écht stripfiguurtje.

Tekenaar Henry De Drijver zullen onze oudere lezers van *Zonneland* beter kennen onder het pseudoniem van ENDRY. Endry was in die jaren assistent van François Craenhals en hielp hem met de illustraties en de strips die hij in *Tremplin* (de opvolger van *Petits Belges*) en *Zonneland* publiceerde.

Ook in de Verenigde Staten kreeg Reddy Kilowatt een 'broertje': Reddy Flame.

En verder... nog Reddy Kilowatt?

Om terug te komen op Reddy Kilowatt moeten wij nog vermelden dat er, zoals reeds hoger vermeld, doorheen de jaren regelmatig reclamefolders en publicaties verschenen die Reddy Kilowatt in beeld brachten, en doen er ook namen de ronde als mogelijke gelegenheidstekenaars van het bliksemventje: Eddy Ryssack? Merho misschien? Wie zegt het ons, en wie heeft nog écht Belgisch stripmateriaal met onze eigenste Reddy? Laat het ons weten!

OP EEN SNIKHETE ZOMERAVONDJE IN 1908 WERD TE SINT-JOLIS-OP-KLIMMAAL DE OUDSTE VERNAMEN FLORIMOND POMP, ZOON VAN CYPRIEN-JULES, KIPPENHOK-MONTEERDER, EN GEDOPAANE SMEER-KAAN, WASVROUW, GEBOREN.

HET KIND GELEERDE ZIJN EERSTE KINDERJAREN IN EEN WARME ATMOSFEER VAN MECHANISCHE TEDERHEID EN EEN MUFFE GELEUCHT. DE EEN DIERE STEMPEL OP HEM ZOUDEN DRUKKEN...

1971. REVELATIE! NAUWELIJKS DRIE JAREN OUD HANTEERT DE KLEINE POMP DE EVERLEE SLEUTEL EVEN GEMAKKE-LIJK ALS MOZART ALS KIND MET DE SOL.

TANG

CLING

TOK

1913. ZIJN DEBUUT OP SCHOOL IS SENSA-TIONEEL. DE STOMVERBAASDE MAAR KLAREBLINDE ONDERWIJZER HELPT HEM UIT ALLE NACHT...

!?

...OM ZIJN STUDIES IN EEN REKORD-TIJD TE BEEINDIGEN...

ZOUF

ZIJNE QUADRIJAS AUTODIDAKT WORDT DE VLEIENE JONGE EDELING EEN DE NIJE INZIJNE MEKANIEK. ONDER ZIJN VOORNAAMSTE UITVINDINGEN CITEREN WIJ: 1955. DE BOOMERANG MET RETROLEUM-AANDRIJVING.

1959. DE AUTOMATISCHE DEURSLUI-TER (MET GROTE KRACHT).

1958. DE SPRING-SCHOENEN (UITVIN-DING WAARVAN DE UITWERKING ZIJN MEEST OPTIMISTISCHE VOORUITZICH-TEN OVERTREFT).

1948. DE REAKTIE-ONTSTOFFER (MEESTAL MET ONVERWACHTE REAKTIES).

1950. DE GRANAAT WAARVAN HET HANDVAT VAN GEREKU PEREERD WORDEN...

ZAL DEZE SCHUTTERENDE GELEERDE, DEZE APOSTEL VAN DE MEKANIEK, DEZE RIDDER VAN DE BOUT, MIS-WEND BLIJVEN?..

NEEN! DIT EMINENTE PERSON-NAGE ZAL WELDRA BEROEMD ZIJN!... INDERDAAD, WIJ ZULLEN BINNEN-KORT MET DE PUBLIKATIE VAN ZIJN MELDINGSDAGEN BEGINNEN IN EEN ONUITGEGEVEN TEKENVERHAAL, GETITELD:

DE UITBROEDSELS VAN PROFESSOR POMP.

DE UITBROEDSELS VAN PROFESSOR POMP

3 Feb 59

DOOR

DAT KON NIET BLIJVEN DUREN! SLACHTOFFER VAN DE SCHULDIGE ONVERSCHILLIGHEID VAN DE WETENSCHAP TE ZIJNEN OPZICHTE, HEBBEN DE REGENSCHERM-GEDUREDE EEUWEN IN DE VERGETELHEID GEBROKSEN! MAAR ZE ZIJN EINDE GEKOMEN DAN DIT SCHANDAAL IN D.U.F. POMP. HEB DE EED VAN DE WETENSCHAP GEBROKEN DOOR DIT EDELE GEREEDSCHAP TE MISBRUIKEN!

HET IS ZO VEEL HET GAAT HOE EERST HEGE MEN!

IK GA UIT OM MIJN UITVINDING TE BEMIDDEVEN!

DAS OP, EN IS GEEN TREDE.

HOERA! EEN ECHT VALSCHERM...

VAN HET VIERDE?.. WAT EEN GEZELSCHEERM?.. JE VERGEELDT DE HANDWAT?

RESOLUUT NIET!.. KUM DIE SAMENSCHOLOING!

GELEERDE OR NIET, DAT TREK IK ME NIET RON! DIT IS EEN LAAN EN GEEN LANDMES-BRAN!...

MAAR...

HEBT U UW GEUZE KAARTJE?

EN WARM ZIJN UW ANKLICHTEN?..

BAH! HET ZIJN DIE-ZELFDEN DIE MIJN DOOD STRADEEL-DEN TE MUMBO EDE ZULLEN OPRICHTEN?

OH!

GEWELDIG!

EEN CONDOR VAN DE ANDES! IK ONZE STRIKEN! HET IS ONBELOOFLIJK!

BRRRRRRR

IK ZAL HEM HEBBEN!

PANG

AI! WELDRA IS DE TIJD DER MONUMENTEN GEKOMEN!

FLATCH

BESLIST, IK ZAL DIT GENIE NOOIT BEGRIJPEN! HET IS ONBEVREDEN, NU GAAT ZE OP UIT MET EEN SUPER-REGENSCHERM EN NU WONT ZE NIET ALS EEN POSDEL THUIS!

ATCHA!

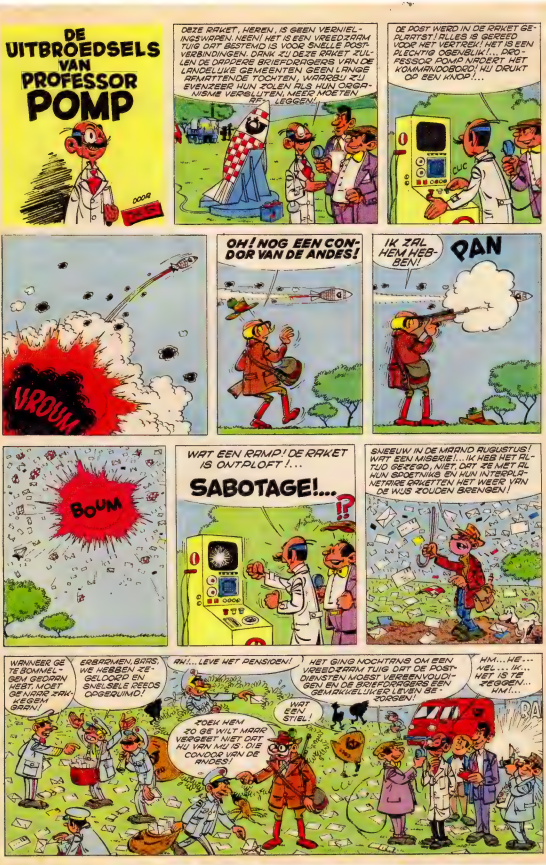
DE UITBROEDSELS VAN PROFESSOR POMP
DEZE RAKET, HEREN, IS GEEN VERNIELINGSWAPEN, NEEN! HET IS EEN VREEDZAAM TUIG DAT BESTEMD IS VOOR SNELLE POSTVERBINDINGEN. DANK ZIJ DEZE RAKET ZULLEN DE DRAPPERE BRIEFDRAGERS VAN DE LANDELIJKE GEMEENTEN GEEN LANGE AANRITTENDE TOCHTEN, WAARBIJ ZIJ EVENTEEDS HUN ZOLEN RIJS HUN ORGANISME VERBLUTEN, MEER HOETEN LEGGEN!
DE POST WERD IN DE RAKET GEPLAATST! ALLES IS GEREED VOOR HET VERTREK! HET IS EEN PLECHTIG OGENBLIK!... PROFESSOR POMP NADERT HET KOMMANDOBOORD! HIJ DRUKT OP EEN KNOP!...
VROUM
OH! NOG EEN CONDOR VAN DE ANDES!
IK ZAL HEM HEBBEN!
PAN
BOUM
WAT EEN RAMP! DE RAKET IS ONTPLOFT!...
SABOTAGE!...
SNEEUW IN DE MAAND AUGUSTUS! WAT EEN MISERIE!... IK HEB HET ALTIJD GEZEGD, NIET DAT ZE HET ALWIJ GROETNIKS EN HUN INTERPLANETRIKE RAKETTEN HET WEER VAN DE HUIS ZOUDEN BEWIJZEN!
WANNEER GE TE BONNEL-GEM GEDAAN HEBT, MOET GE WAT ZAKJE KEGEN BRZN!
ERBARMEN, BARS, WE HEBBEN ZE GELOOFD EN SNELSLEE CREDS OPGERUIMD!
AH!... LEVE HET PENSIOEN!
HET GING NOCHTANS OM EEN VREDZAAM TUIG DAT DE POSTDIENSTEN MOEST VERGEMAKKELIJKEN EN DE BRIEFDRAGERS EEN GEMAKKELIJKER LEVEN BEZORGEN!
WAT EEN STIEL!
HM... WE... WEL... IK... HET IS TE ZEGGEN... HM!...
POEH HEM! ZO GE WILT MAAR VERGEET NIET DAT HIJ VAN HIJ IS DE CONDOR VAN DE ANDES!

DE UITBROEDSELS VAN PROFESSOR POMP

JA, HEREN, IK DURF HET BEVESTIGEN. MIJN SUPER-RELIKI MATTRES IS ENIG! ZE KAN, DANK ZIJ HET GAS WAARMEE ZE OPGEBLAZEN WORDT, IN DE LUCHT DRIJVEN EN ZWAAR GEWICHT VAN EEN MENS DRAGEN. EEN PROEF ZAL U ZULKS BEWIJZEN!
WONDERBAAR!
SENSATIONEEL!
DEGENE DIE HAAR GEBRUIKT GENIET VAN EEN ONVERGELIJKELIJKE SENSATIE VAN WELLUST! NU HEEFT HET GEVOEL OP EEN WOLK TE RUSTEN!
BUITENGEWOON!
PROFESSOR, U WORDT RAN DE TELEFOON, GEVRAAGD!
TOCHT!
SLUIT DE DEUR!
NEEN! SLUIT HET RAAM!
HOUDT HEM TEGEN!
MOEDER!...
HULP!... HELP ME!... DOE IETS!...
KALMTE!
ONTSPAN U, VERDRAAID!
EEN CONDOR VAN DE ANDES! OTHRAL ZAL IK HEM HEBBEN!
PAN
BANG
SIMOU
AAAAH?
?!
FABRIQUE
ITEL
EEN UUR LATER...
DOMTER, WAT GRAT ER VAN DIE ONGELUKKIGE GEWORDEN?..
?!
IK WEET ER NIETS VAN!.. MAAR IN IEDER GEVAL ZAL HIJ RUST NODIG HEBBEN! JUL! MARK EEN MATTRES VOOR HEM GEREED!
EH WIT VEERT HET!
1943... 1944... 1945... VOLGENS MIJN BEREKENINGEN ZAL HIJ NOG 8367 KEREN OPVLIEGEN!

DE UITBROEDSELS VAN PROFESSOR POMP

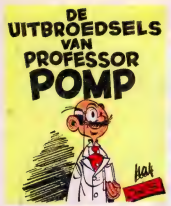

HET SPIJT MIJ ZEER, PROFESSOR KOLOS! MAAR IK HEB GEEN TIJD OM U TE ONTVANGEN!....
ALSJEBLIEFT, WARRDE POMP, MAAR IK U MIJN LAATSTE UITVINDING: DE "UNIVERSELE SCHROEF" TONEN! MAAR TOEPASSINGSMOGELIJKHEDEN ZIJN ONBEGRENSD, IEDERE DAG ONTDEK IK ER NIEUWE!...

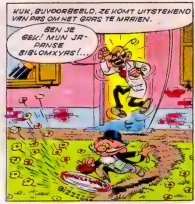

MIJN MOOIE MEUBELS! ZE ZULLEN IN DIE SNEEUW VERLOREN GAAN!...
MAAR U GEEN ZORGEN!... MIJN "UNIVERSELE SCHROEF" STELT U IN STAAT DE ZWAARSTE MEUBELEN GEMAKKELIJK TE VERPLAATSEN!

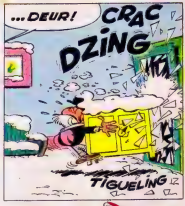

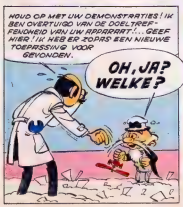
HOUD OP MET UW DEMONSTRATIES! IK BEN OVERTUIGD VAN DE DOELTREFFENDHEID VAN UW APPARAAT!... GEEF NIEB! IK HEB ER ZOPAS EEN NIEUWE TOEPASSING VOOR GEVONDEN!
OH, JA? WELKE?

15 OCT. 1959

DE UITBROEDSELS VAN PROFESSOR POMP

MIJNHEER HEEFT ONGELUK EEN REVOLVER TE MAKEN! HET ZAL HEM NIET MEEVALLEN DE BEVREDIGING TE BEVORDEREN.
VREES NIETS ZULMA! DIT IS GEEN GEWOON WAPEN!...

DEZE REVOLVER SCHOOT NIET! NU SLAAT HINCKX OUT! KOM NAAR HET PROJECTIEL! EEN LEGEDEN VUIST, DIE ALS EEN BOOMERANG TERUGKEERT NAAR ZIJN VERTREKPUNT ZODRA HIJ ZIJN DOEL GERAAKT HEEFT!... IS DAT NIET PRACHTIG...

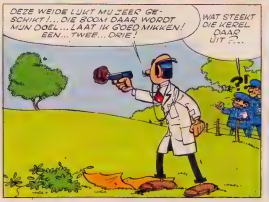
DEZE WEIDE LIJKT MIJ ZEER GESCHIKT!... DIE ROOM DAAR MOODT NUN DOEL... LAAT IK GOED MIKKEN! EEN... TWEE... DRIE!
WAT STEEKT DIE KEREL DAAR UIT....

GELOOF MIJ VRIJ! DIT TUIG IS NIET GEVAARLIJK! HET SCHIET EEN SOORT VAN KUNSTVUIST AF, DIE NAAR ZIJN VERTREKPUNT TERUGKEERT ZODRA HIJ ZIJN DOEL GETROFFEN HEEFT.
HOE ZO? EEN PROJECTIEL DAT NAAR ZIJN VERTREKPUNT TERUGKEERT?

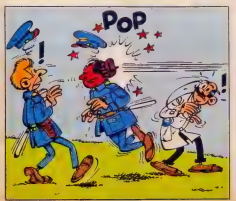

U HAD GELUK: DIT TUIG IS NIET GEVAARLIJK. HET KAN HOOGSTENS EEN POLITIEVAN BUITEN INSLAAN NIET EEN KUNSTVUIST!
MAAR NAAAAK KAN NOOIT DE NATUUR VERVANGEN! VOORAL WAT VUISTEN BETREFT!
HE... WAT... WAT BEDOELT U?...

DE 14 'BEROEMDE MANNEN' VAN MOCCONA-KOFFIE

Eddy Paape en anderen - 1967

In 1967 kon je bij aankoop van een pakje Moccona-koffie van *Douwe Egberts* 14 mini-reclamestripboekjes van 36 pagina's (afwisselend in kleur en in steunkleur) verzamelen. Publiciteit hiervoor vond je onder andere op de achterkaft van het *Donald Duck*-weekblad nr. 45 uit dat jaar (bron: *Matla Stripkatalogus*). De titel van deze reeks: *'Beroemde mannen'*.

Door Philippe Mouvet

Ondanks het minuscuul formaat (3,2 x 4,5 cm) kon je de verhalen in deze miniboekjes wel degelijk lezen, want er was op elke pagina slechts één vignet afgedrukt. Vermoedelijk werden ze niet dikwijls gelezen want ze zijn heel fragiel en vallen zo uiteen: de pagina's (de kaft incluis) zijn enkel met wat lijm aan de linkerkant bijeen gehouden. Ze hebben dus geen echte rug en werden in een gesealed plastiek zakje aangeboden. De stripverhaaltjes zijn door verschillende realistisch tekenende auteurs gemaakt en zijn een soort nevenreeks van de *Oom Wim*-verhalen uit het weekblad *Robbedoes* of de *Waargebeurde verhalen* uit het weekblad *Kuifje*.

In tegenstelling tot wat in verschillende stripcatalogi wordt geschreven, werden volgens mij slechts enkele boekjes door Eddy Paape zelf getekend: nr.4 ('Hercules') en nr.5 ('Archimedes'). De anderen kon ik niet met zekerheid toewijzen. Paape heeft wel alle kaften van deze microbibliotheek geïllustreerd.

▲ *De achterkaften van de Franse en Nederlandse reeksen*

De boekjes zijn niet genummerd maar voor het gemak heb ik dat in de lijst hieronder wel gedaan. Van 3 ervan bestaan ook telkens een variant wat betreft de achtergrondkleur van de kaft.

In België werden die Nederlandse boekjes door *Douwe Egberts* niet aangeboden, al vind je ze nu wel op de Vlaamse rommelmarkten of verzamelbeurzen

#	TITEL		KLEUR ACHTERGROND COVER
1	Jules Verne:	'Dromen werden werkelijkheid'	geel of blauw
2	Galilei:	'En toch draait ze'	oranje
3	Edison:	'Een wilde jongen'	bruin
4	Hercules:	'En zijn 12 werken'	bruin (NL versie), rood (Franse versie)
5	Archimedes:	'Hoe voordelig het is een bad te nemen'	geel
6	Leonardo Da Vinci:	'De grote man van de Renaissance'	bruin of rood
7	De gebroeders Lumière:	'En de film'	geel
8	Stephenson:	'Een uitvinding zonder toekomst'	blauw
9	Mozart:	'Een geniale deugniet'	blauw of groen
10	Esopus:	'De gebochelde Phrigiër'	geel
11	Paganini:	'Het nut van de 4de snaar'	groen
12	Robin Hood:	'De struikrover van de koning'	blauw
13	St Exupery:	'De grote prins van de hemel'	groen
14	Charlie Chaplin:	'Koning van de lach'	blauw

De 21 oorspronkelijke, Franstalige 'Hommes Célèbres'-boekjes van Mokalux (1965)

De Nederlandstalige 'Beroemde mannen'- reeks van 14 boekjes is in feite een ingekorte, vertaalde reeks uit het Frans. De oorspronkelijke Franse reeks, aangeboden door Caïffa-Mokalux-koffie van *La Maison du café*, telt 21 titels en werd uitsluitend in Frankrijk verdeeld. Reclame hiervoor vind je onder andere in de Franse *Spirou* nr. 1438 van 4 november 1965. ▸

De volledige Franse reeks telt dus bovenop de hoger vermelde 14 boekjes, nog 7 extra titels:

#	TITEL		KLEUR ACHTERGROND COVER
15	Cugnot:	'Il mit des chevaux dans une chaudière'	bruin
16	Tabarly:	'Seul contre l'Atlantique'	geel
17	Fleming:	'Grâce au fromage, il tue les microbes'	groen
18	Leclerc:	'Le chemin de la gloire'	blauw
19	Wendell P. Moore:	'Il mit des réacteurs sur son dos'	groen
20	Michaux:	'A 15 ans, il invente la bicyclette'	geel
21	Leonov:	'Et il marcha dans le vide'	geel

Zowel de Franse als de Nederlandstalige reeks werden in Nederland gedrukt. Bijzonder aan de Franse reeks is dat de boekjes niet in gesealde zakjes werden aangeboden, maar ingesloten in een (kleurloze, rode, groene, gele of blauwe) sleutelhanger!

In de jaren 1965-1967 was de populairste verzameltrend immers die van de publicitaire sleutelhangers. Het was toen een echte *hype*, en bij de aankoop van zowat alles kon je een sleutelhanger aan je verzameling toevoegen, gratis bij het product of via spaarpunten. Vele stripgerelateerde sleutelhangers dateren trouwens uit die jaren (op zich een geweldige verzameling...). De hype had ook een naam, Copoclefilie, en dat was niet min want in die jaren waren er zowat 2 miljoen Fransen 'copoclefilisten'! Zij hadden ook een eigen maandblad: '*L'O.B.I. – Le journal du porte-clés*', dat tussen februari 1966 en april 1967 14 nummertjes heeft geteld. De Mokalux-sleutelhangers met uitneembaar stripboekje waren topstukken in de verzameling van elke 'copoclefilist'. Ook wel echt gezellig zo'n sleutelhanger: door de uitschuifbare achterkant kon je het boekje uit de hanger halen, en het er weer veilig in opbergen.

Te gek, die Fransen!

HET BESLOTEN LAND

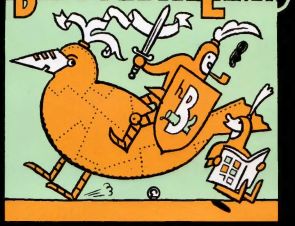

STRIPS-COMICS-COOL MEDIA

Parijsstraat 16 Leuven
016-225840
info@hbl.be
www.hbl.be

"IEDEREEN KAN TEKENEN! DIT BOEK LEERT JE HOE!"

Striptekenaar Steven de Rie (medewerker Urbanus strips e.a.) geeft al meer dan 25 jaar workshops rond strip- en cartoontekenen. Nu heeft hij dit toegankelijke, rijk geïllustreerde doeboek gemaakt met 1001 Handige tekentips voor jong en oud!

Striptekenen! (Steven de Rie) uitgeverij Lannoo
160p – kleur – SC – €17.99 – ISBN 978 94 014 5206 9

Toch nog een toevoeging voor Flock-Indus!

In *StripKiosk* 8 kunnen we het relaas lezen van de diverse postkaarten die door Flock-Indus werden uitgebracht. Met name werd gesproken over de set van 4 postkaarten voor *Le Journal de Tintin*. Het vermoeden van de auteur was dat de reeks alleen in het Frans bestond. Maar wat blijkt nu: abonnee Theo Temming bracht ons afbeeldingen van de Hansje-kaart met Nederlandse opdruk. Wat ons doet denken dat de andere kaarten ook in de taal van Vondel werden uitgegeven!
Bedankt Theo!

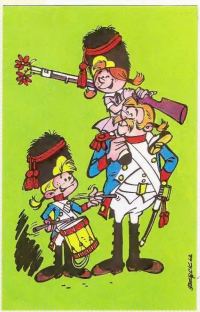

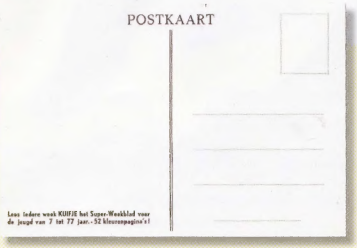

32e EDITIE ⁑ 1 en 2 OKTOBER 2022 ⁑ 10 tot 17u

WILRIJKSE STRIPDAGEN

LOCATIE : BOOMSESTEENWEG 335 - 337 - 2610 WILRIJK (B)

't Vlaams Stripcentrum informatie tel: 03/827.44.26
info@vlaamsstripcentrum.be www.vlaamsstripcentrum.be

DISTRICT WILRIJK

INKOM: VRIJWILLIGE BIJDRAGE